

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!

magyar

HONVÉD

www.honvedelem.hu

A Honvédelmi Minisztérium magazinja – 2011. február XXII. évf. 2. szám – 390 Ft

A HUMVEE UNOKÁJA

8

FEBRUÁR ELSEJÉN HIVATALOSAN IS MEGALKULT A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEMEN A LUDOVIKA ZÁSZLÓALJ. MEGALKÍTÁSÁT A HATÉKONY TISZTKÉPZÉS, VALAMINT A KELLŐ GYAKORLATI TAPASZTALATOK MEGSZERZÉSÉNEK IGÉNYE, ÉS NEM UTOLSÓSORBAN A HAGYOMÁNYTISZTELET INDOKOLTA.

A MAGYAR HONVÉD MAGAZIN KÖVETKEZŐ SZÁMA 2011. MÁRCIUS 11-ÉN JELENIK MEG.

Hódítások tablója	1
HADERŐ	
Aki néha még felveszi a kesztyűt	4
A név kötelez	8
Kettős szerepben	11
<i>eu</i> 2011.hu	
Informális nyitány	14

NAGYVILÁG	
Jövőkép	16

HADAK ÚTJÁN	
Költő és katona – Balassi Bálint	20

VELÜNK VAN AZ ERŐ	
A túlélés iskolája	22
A honvédség kapujában	25
Minden a fejben dől el	28
Csúcsra járatás	30

HADITECHNIKA	
Acélos leopárd	34
A Humvee unokája	37

HÁTORSZÁG	
Leszállóirányon	40
Új tervek kovácsa	42
Katonasuli	46
Őrségváltás	48
Vendégjárás	50
Két nemzet hőse	52
Hajrá, Honvéd!	56

TRADÍCIÓ	
Örökké hűséggel!	60
Hadikrónika	64

28 Negyven jelentkező, öt végzett: a Bercsényi-zászlóaljhoz valóban csak a legjobbak juthatnak be.

34 Igazi európai sikertörténet a Leopard 2-es harckocsi-család. Tűzerő, védelem és költséghatékonyság.

48 2011. január 2-án a nyilvánosság előtt is bemutatkoztak az önkéntes védelmi tartalékosok.

56 Hatvankét év alatt több mint ezerkétszáz érem és ötvenöt olimpiai bajnok — a BHSE sikertörténete.

A Honvédelmi Minisztérium magazinja XXII. évfolyam 2011. 2. szám

Kiadja a Zrínyi Média HM Kommunikációs Kft.

Felelős kiadó:

DR. GUBCSI LAJOS ügyvezető

Nyomtatás:

HM Térképészeti Közhasznú

Nonprofit Kft.

Felelős vezető:

NÉMETH LÁSZLÓ ügyvezető

Kiadói főszerkesztő:

ZSALAKÓ ISTVÁN

Szerkesztőség: 1087 Budapest,

Kerepesi út 29/B Postacím: 1440

Budapest, Pf. 22 Tel.: 459-5315,

HM: 27-913 fax: 459-5351

E-mail: magyarhonved@armedia.hu

Szerkesztőség-vezető:

TÖRÖS ISTVÁN

Szerkesztők:

SZABÓ BÉLA, M. TÓTH GYÖRGY,

TRAUTMANN BALÁZS, FEITH LÁSZLÓ

Olvasószerkesztő:

GYÖRI LÁSZLÓ

Képszerkesztő:

RÁCZ TÜNDE

Fotók:

FILM- ÉS FOTÓSTÚDIÓ

Tervezőszerkesztők:

DANCS KATALIN, GRÓF ISTVÁN

É HAVI MAGAZINUNKAT

TRAUTMANN BALÁZS SZERKESZTETTE

Borítófotó: Lippai Péter ezredes

ISSN: 0865-6932

Lapunk az Európai Katonai Saj-

tószövetség (European Military Press

Association) tagja

Előfizetésben terjeszti a Magyar Posta

Rt. Hírlapüzletága (1008 Bp. VIII.,

Orczy tér 1.), előfizethető valamennyi

postán, kézbesítőknél, e-mailen: hirlap-

előfizetes@posta.hu, faxon: 303-3440.

További információ:

06-80-444-444

A HONVÉDELMI TÁRCA VEZETŐIT BEMUTATÓ SOROZATUNKAT A HADSEREG ÉS A TÁRSADALOM KÖZÖTTI KAPCSOLATTARTÁS LETÉTEMÉNYESÉVEL, DR. SIMICSKÓ ISTVÁN PARLAMENTI ÁLLAMTITKÁRRAL FOLYTATJUK.

Az Ön neve – különböző tisztségekben és beosztásokban – közel két évtizede ismerősen cseng a honvédelem kérdéseivel foglalkozó szakemberek körében. Hogyan összegezné a rendszerváltás óta megtett utat?

– Eseményekben gazdag időszak volt ez, már csak azért is, mert „testközelből” láthattam, hogyan zsugorítják össze a Magyar Honvédséget. Nemcsak létszámában, hanem képességeiben is jelentős mértékben kisebbé vált. Nem

hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy ilyen mértékű csökkenés nem nagyon volt a magyar történelemben. A rendszerváltáskor körülbelül 140-150 ezer fős Magyar Honvédségünk volt, és most 26-27 ezer fős tárcalétszámmal számolhatunk. A számok azonban nem tükrözik az igazi problémát; azt, hogy hagyományos fegyvernemi kultúrák szűntek meg vagy kerültek lehetetlen helyzetbe: a tüzérség, a harckocsizók szinte már csak hagyományörző céllal működnek. És ez

nem jó üzenet a magyar társadalom felé sem. A NATO-csatlakozás és a térségünkben bekövetkezett kedvező biztonsági változások sem indokolhatják ilyen mértékű leépítést. A megfelelő mértéket kellett volna eltalálni, ami szerintem nem igazán sikerült. A gyenge országvédelmi képességek azt üzenhetik, hogy az adott országgal bármit meg lehet tenni. Nem feltétlenül katonai értelemben lehet megtenni bármit is, hiszen NATO-tagok vagyunk, és

ez biztonságot jelent számunkra, de külpolitikai értelemben. A haderő alkalmazás nélküli pusztán léte mögöttes erő, nyomatékot tud adni egy adott ország megjelenéséhez a nemzetközi porondon. A Magyar Honvédség leépítésével párhuzamosan a magyar társadalom előtt is csökkent a haderő jelentősége, így sajnos a honvédelem nem is válhatott nemzeti ügyé.

Szerintem akkor működik jól egy társadalom, ha létrejöhet benne a nemzeti együttműködés rendszere, ha szeretik az emberek a hazájukat, és meg is védik, ha kell, s ebben a Magyar Honvédségnek meghatározó szerepe van. Remélem, sokat tudunk tenni azért, hogy ténylegesen nemzeti ügyé váljon a haza

AKI NÉHA MÉG FELVESZI A KESZTYŰT

A hagyományok tisztelete nélkül nincs modernizáció

védelve. A tartalékos rendszer visszaállításával, ennek az új képességnek a létrehozásával nagy lépést tettünk abba az irányba, hogy a nemzet tagjai magukénak érezzék a haza védelmét.

– Milyen szerep hárul önre a Honvédelmi Minisztérium második embereként, parlamenti államtitkáraként?

– Egyrészt a kapcsolattartás az Országgyűléssel, ezen belül a frakciókkal. Feladatunk a különböző interpellációk, azonnali kérdések, írásbeli és szóbeli kérdések, napirend előtti felszólalások ügyének az intézése. Ebben a kérdéskörben a miniszter helyettesítése, amennyiben más elfoglaltságának tesz eleget. Ezen túlmenően, a munkamegosztást úgy alakítottuk ki, hogy hozzám tartozik a tábori lelkesítő szolgálat, a szakszervezetekkel való kapcsolattartás, az érdekegyeztető fórumok lebonyolítása. Feladatunk a társadalmi szervezetekkel való kapcsolattartás, a törődés a nyugdíjas katonákkal és a hadisír-gondozás ügyének erősítése. És végül, de nem utolsósorban a sport segítése. Novemberben a megtiszteltetés ért, hogy a Budapesti Honvéd SE társadalmi elnökévé választottak.

Munkám során számomra mindig első, mindig a legfontosabb az ember, a katona; velük kell törődnünk. Egyszer természetesen eljön a technikai korszerűsítésnek is az ideje, de most az a legfontosabb, hogy a katonát, az embert megbecsüljük. Ezért kell kiszámítható

életpálya-modellt alkotni, ezért kell megfizetni a katonát, elismerni a tevékenységét, a szolgálatát, és ehhez képest a következő lépés lehet csak a technikai korszerűsítés. Rossz gazdasági helyzetet örököltünk, amelyben korlátozottak a fejlesztési lehetőségeink. Nem állunk akkoráig, hogy itt és most hatalmas korszerűsítéseket tudnánk véghezvinni. A jelen feladata kiképezni, felkészíteni a katonát, aki majd a jövő haditechnikáját fogja kezelni.

– A honvédelem kérdése után térjünk

át egy másik „hadszíntérre” ez pedig az oktatás. Államtitkár úr gyakran feltűnik különböző egyetemek katedráin is...

– Az a jó, ha az ember tanul és tanít. Egyébként tanítás során a tanár maga is tanul, sőt a jó pap is holtig tanul...

Közgazdász és jogász végzettséggel rendelkezem, és 2009-ben, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemen a hadtudományi doktori iskolán PhD fokozatot szereztem, ami nagy kihívás volt számomra, de végre azzal foglalkozhattam, ami mindig is érdekelt. Sok munka, sok energia van benne. Sokan segítettek, hogy ezt elérhettem. Fontos, hogy átadjuk a fiataloknak a tapasztalatokat, ezért vállalkoztam már jó néhány éve a tanításra a Zsigmond Király Főiskolán, aztán a Károli Gáspár Református Egyetem jogi karán védelmi igazgatást, védelempolitikát oktattam. Most a Rendőrtiszti Főiskolán tanítok vezetéselméletet. Tanítottam a Századvég Politikai Iskolán is, a Heller Farkas Főiskolán jogi ismereteket oktattam, tehát sok helyen megfordultam már. A gyermekeimnek is próbálom átadni a tapasztalataimat, hogy ne a saját kárukon tanuljanak, hanem az én hibáimból is okuljanak. Van néhány képviselőtársam, akik szintén oktatnak, ami szerintem hasznos, hisz egyrészt szellemi erőpróba felkészülni egy-egy előadásra, másrészt minket is kicsit megfiatalít, hogy rendszeresen fiatalok között vagyunk. És nem titok, ha majd egyszer elérkezik az az idő, hogy átadom a

stafétabotot a fiatalabb generációnak a politikai színtéren, akkor a tanítás, az oktatás felé szeretnék majd „vissza-vonulni”.

– Két sportegyesületben is kamatoztatja képességeit. A Budapesti Honvéd elnökségén túl, a Parlamenti Sportegyesület alelnöke.

– Gyermekkorom óta sportolok, legalábbis igyekszem megőrizni a kondíciómat, már amennyire lehet. Nyilván most egyre kevesebb időm jut a sportra, de a Parlamenti Sportegyesület alelnökeként nemcsak az a feladatunk, hogy a parlamenti focicsapat aktív tagjaként a pályán bizonyítsak, hanem igyekszünk programokat szervezni, és amennyire időnk engedi öregbíteni a magyar foci hírnevét. Nemzetközi tornákon és sokszor más országok parlamenti csapataival is játszunk. Elég erős csapatunk van. Most, hogy több fiatal képviselő is bekerült a Parlamentbe, tovább erősödünk. Egy Európa-bajnokságon, ami a parlamentek között lenne, ott lennénk a legjobb nyolc között, vagy lehet, hogy még előrébb is. Edzéseket is tartunk, általában a hétfői napokon, de az elmúlt fél évben olyan szintű parlamenti leterheltségünk volt, hogy többször csak kedd hajnalban ért véget a hétfő. Így a pályán való küzdelem helyett az ülés-termi vita maradt számunkra.

– Nemcsak csapatjátékos, de az egyéni küzdősport szerelmese is. A Wing Tsun Kung Fu négyes fokozatú mestere. Mit ad önnek ez a sportág?

– A Wing Tsun Kung Fu-t 17 éve űzöm, negyedik mesterfokozatom van. Elárulok egy nagy titkot: edzésekre már

ritkán tudok lemenni. Az edzőtársam munkaidő után, péntek délután, be szokott jönni hozzám, és hogyha néha a kollégák valamilyen csattogást, püfölést hallanak, az a zsákolókesztyűk puffanása. Hetente legalább egyszer gyakorlom, de otthon a garázsban is vannak gyakorlóeszközök, a fabábu, a fali zsák. Szerintem mindez fontos szerepet játszik az ember lelki, szellemi, fizikai egyensúlyának fönntartásában.

– Politikusi portréjához még hiányzik egy témakör, ez pedig a kutya, ráadásul egy nemzeti kutyafajta szeretete.

– Így igaz. Két mudim van, egy tizenegy éves és egy hároméves. A másik típusú kikapcsolódás, ami az egyensúlyunk megtartásához szükséges, az a futás és a természetjárás a kutyáimmal, illetve ha ők is tudnak jönni,

a családdal. A család mellett a sport, a harcművészetek és a kutyákkal való foglalkozás teszi teljessé az életemet. Az első mudimat azért vásároltuk annak idején, mert a kihálás szélén volt ez a magyar kutyafajta. Sajnos nem nagyon ismertek a magyar kutyafajták, pedig ez is hozzátartozna az önismeretünkhöz. Jó, ha tisztában vagyunk a saját kultúránkkal, a saját értékeinkkel, amit ősaink hagytak ránk, és jó, ha odafigyelünk ezekre az értékeinkre a nagy rohanásban, a globalizáció közepette. Miközben persze sok érték megjelenik a globalizációval, sok régi érték el is tűnik. Szerintem azok a nemzetek, amelyek képesek arra, hogy számba vegyék saját értékeiket, és ennek köszönhetően rendelkeznek kellő önismerettel, erre építhetnek fel egy egészséges nemzeti

önbecsülést. Két szempontból is fontos mindez: egyik, hogy a nemzeti önismeret és önbecsülés vezet a nemzeti együttműködés rendszeréhez, erős nemzeti együttműködés nélkül nem lehet egyetlen nemzet sem eredményes és megbecsült tagja a nemzetközi közösségnek. A másik, hogy ha önismerettel nem rendelkezünk, akkor kevésbé vagyunk képesek megérteni mások értékeit és mások kultúráját. Kilenc nemzeti kutyafajtánk van. A puli, a pumi, a mudi, a kuvasz, a komondor, a rövidszőrű magyar vizsla, a drótszőrű magyar vizsla, az erdélyi kopó és a magyar agár. Japán barátainknak van még kilenc nemzeti fajtája. A briteknek, a franciáknak, a németeknek, a spanyoloknak, az oroszoknak valamivel több van, mint nekünk. Ez óriási érték, nemzeti múltunk eleven öröksége, odafigyelésre érdemes kincse. Egyébként Petőfi Sándornak is minden bizonnyal mudija volt. Mindenkinek ismerősek az „Anyám tyúkjá” című vers sorai: „Morzsa kutyánk, hegyezd füled, hadd beszéljek mostan veled!”. Hát hegyezni a fület csak egy magyar kutyafajta tudja, ez pedig a mudi. Nagyon szeretem őket, ügyes, aranyos, bátor kiskutyák. Rendkívül jó házőrzők. A vadkantól sem rettennek meg, hiszen sokszor találkozom erdőben futva vad-disznókkal. És bizony-bizony, míg a nagytestű kutyák megfutamodnak, a két kis mudi nagyon harciasan tereli a vaddisznókat.

E gondolat mentén írtam az őshonos magyar állatfajták nemzeti kincsé nyilvánításáról szóló országgyűlési határozattervezetet. Az Országgyűlés tizenháromszor leszavazta, tizennegyedszer sikerült keresztülvinnem. Nagyon örültem neki, hogy végül megértette az Országgyűlés, hogy ezek valódi értékek, és védeni kell őket. Kevés olyan ország van, ahol a régi állatfajtaikat nemzeti kincsnek nyilvánították. Rajtunk kívül talán csak a japánoknál fogadtak el hasonló jogszabályt.

Hagyományok tisztelete és modernizáció. Csak ott lehet modernizációt építeni, ahol a hagyományokat ismerik, tisztelik, és letisztult értékrend van.

Ugyanez vonatkozik katonai hagyományainkra is; kell, hogy ismerjük, őrizzük, ápoljuk magyar katonai értékeinket, hiszen ezek ismeretében lehet erős nemzeti haderőt felépíteni, amely kellő önismerettel, tartással bír, és így jogosan várhatja el a magyar társadalom és szövetségeseink megbecsülését.

Grosics Gyulával, az Aranycsapat legendás kapusával egy múltidéző találkozón

Tábornok úr, mi indokolta, hogy a nemzetvédelmi egyetemen tanuló leendő tiszteket egy önálló katonai szervezetbe integrálják, s miért pont most került erre sor?

– Az elmúlt évek, évtizedek doktrinális változásai, a haderő-átalakítási elképzelések természetesen nem hagyták érintetlenül a tisztképzés rendszerét sem. A sorkatonaság és a tömeghadsereg tisztigényeit kiszolgáló szemléletet felváltotta a specializálódott, jóval kisebb létszámú, de széles körű ismereteket biztosító, minőségi képzés iránti igény. A XXI. századi hadviselés körülményei, az információrobbanás, a tudományos és technikai fejlődés eddig még nem

tapasztalt üteme megkövetelte, hogy alkalmazkodjunk a változásokhoz, és feljünk meg az új kihívásoknak. Vagyis mind szélesebb látókörű, az adott szakterületen mind mélyebb ismeretekkel rendelkező tiszteket képezzünk a honvédség számára. A szervezeti felépítésében, oktatási rendszerében és metodikájában – a Magyar Honvédség egészéhez hasonlóan – folyamatosan változó nemzetvédelmi egyetem sokáig megfelelt ezeknek az elvárásoknak, azonban az elmúlt néhány esztendő tapasztalatai ráirányították figyelmünket arra, hogy a legnagyobb odafigyelés mellett is „porszemek kerültek a fogaskerek közé”. Ennek a folyamatnak

rengeteg összetevője volt, amelyek közül csak a két legfontosabbat emelem ki. Az első probléma magában a magyar felsőoktatási rendszerben gyökeredzik, amely az úgynevezett bolognai rendszer hazai leképezése. A nemzetvédelmi egyetem, a katonai képzés fellevegára, megítélés szerint, oktatási formájában és szocializációs környezetében túlzottan „elcivilestedt”, polgári jellegűt öltött. Ennek következményeként sokat veszített a szükségesnek ítélt és az alapfokú tisztképzés szempontjából elengedhetetlen elvárások katonai jellemzőiből. A hatékony tisztképzés igénye azonban specifikusabb és szakmailag szélesebb követelményeket fo-

galmaz meg, mint amit a bolognai rendszer keretei biztosítanak számunkra. Ez igazán akkor vált mindenki számára érthetővé – és ez a második, döntésünket befolyásoló összetevő –, amikor a csapatok visszajelzéseiből kiderült: bár széles látókörű, szakmailag kiválóan felkészült hadnagyokat kapnak, akik ugyanakkor nem rendelkeznek megfelelő gyakorlati ismeretekkel, amelyek viszont az alegységek, a napi katonai élet vezetéséhez szükségesek. Éppen ezért gyökeres szemléletváltásra volt szükség, vagyis száznál is több fordulatot kellett végrehajtani.

A mostani elképzelés szerint a katonai hivatásra készülő fiatal felvételizik a

ZMNE-re, egy olyan felsőoktatási intézménybe, amelynek szervezeti keretei lehetővé teszik, hogy diplomát szerezhessen, egyben jól felkészült katonai vezetővé, tisztvé is válhasson. Erre csak is szigorú katonai környezetben szocializálódó, a katonai szolgálat ellátását gyakorlati úton is megismerő hallgató lesz képes. Olyan hallgató, aki napi életét a katonai rendtartás szigorú szabályai szerint éli, aki elsősorban katoná, mégpedig olyan katoná, akinek legfontosabb szolgálati feladata a ZMNE-n történő tanulás.

– Akkor tettünk egy nagy kört? Vagyis visszatérünk a volt „Kossuthos”, „Zalkás”, később „Bolyais”, „Kiliános” rendszerhez? Hiszen a honvédség mai vezetői derékhada még a három – parancsnoki, mérnöki, légierős – katonai főiskolán szerezte meg képzettségét úgy, hogy végzésekor szakasz-, illetve századparancsnoki szinten képes volt a napi

élet vezetésére, az alapvető katonai ismeretek továbbadására is.

– Nem, nem erről van szó. Ez a képzési rendszer már teljesen más, de tény: az élet bebizonyította, hogy az oktatási rendszer sorozatos „reformjai”, a bolognai rendszer, a tisztképzést illetően nem mindenben váltották be a hozzájuk fűzött reményeket.

– A gyakorlati életben milyen változást hoz a Ludovika Zászlóalj felállítás?

– Várakozásaink szerint gyökereset. A

FEBRUÁR ELSEJÉN, A ZRÍNYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEMEN (ZMNE) HIVATALOSAN IS MEGALKALULT A LUDOVIKA ZÁSZLÓALJ.

A HONVÉDSÉG LEGFIATALABB, ÖNÁLLÓ, KÖZVETLENÜL A VEZÉRKARI FŐNÖK ALÁRENDELTSÉGÉBEN MŰKÖDŐ KATONAI SZERVEZETE MEGALKAKÍTÁSÁNAK SZÜKSÉGESSÉGÉRŐL, IDŐSZERŰSÉGÉRŐL, KÖRÜLMÉNYEIRŐL DR. BENKŐ TIBOR VEZÉREZREDEST, A HM HONVÉD VEZÉRKAR FŐNÖKÉT KÉRDEZTÜK.

Gyökeresen átalakult tisztképzés

A NÉV KÖTELEZ

nemzetvédelmi egyetem különböző karain tanuló, tisztnek készülő hallgatók egy élő, önálló hadrendi számmal rendelkező katonai szervezetben fognak szolgálni. A katonai szolgálati rend minden feltételrendszerével: pontos napirend, ébresztő, reggeli torna, parancskihirdetés, alaki és egyéb foglalkozások, s még folytathatnám a sort. Magyarán: reggel nyolctól a tanórák végeztéig egyetemi hallgatók lesznek, a többi időben viszont egy katonai alakulat mindennapi életét fogják élni.

– A mindennapokban mit fog ez jelenteni?

akik mellett, hogy például jól felkészített logisztikai szakemberek lesznek, a képzési idejük alatt megfelelő katonai tapasztalatokkal rendelkező parancsnokokká is válnak. Legalábbis szakasz- és századparancsnoki szinten. De lesz-e folytatás? A „friss” hadnagyi váll-lap és a majdani, sok év múltán ezt követhető dandárparancsnoki beosztás között milyen formában képezhetik tovább magukat?

– Ezen a területen is gyökeres változtatásokat tervezünk. A mi pályamodellünk szerint az egyetemet végzett tisztnek néhány évi csapatnál eltöltött

becsülték vagy megtagadták – mindig is a katonai hivatást választók, a hazájukat szolgáló elkötelezett tisztnek, az adott kor színvonalának megfelelő (sokszor azt meghaladó) alma matere volt. A mostani hivatalos megalakítási ünnepség egyébként egy hosszabb folyamat lezárása. Igaz, hogy a tisztképzés ilyen formában történő átalakításának igénye csak az elmúlt hónapokban fogalmazódott meg, de a Ludovika eszménye, eszmeisége valamilyen szinten már korábban is hatott. A névadást, a hagyományok ápolását – például a zászlóalj hagyományörző díszegyenru-

– Többek között azt, hogy választott szakmájukra az egyetem elismert oktatói fogják felkészíteni őket. Ne felejtjük el, hogy a ZMNE ma is az egyik legkiválóbb magyar felsőfokú oktatási intézmény. Az általános katonai ismeretekre – az általános harcászatra, a lökiképzési ismeretekre, a szolgálati és alaki szabályzat megismerésére és elsajátítására, a tereptan-foglalkozásokra, a katonák és az alegységek vezetésének gyakorlati felkészítésére stb. – viszont a Ludovika Zászlóalj kiválóan felkészült, csapat- és missziós tapasztalatokkal rendelkező tisztjei, tiszt-helyettesei fogják oktatni őket. S teszik mindezt a napi kiképzés mellett sok-sok terepfoglalkozáson és csapatgyakorlaton.

– Ha jól értem, akkor hamarosan újra olyan tiszteket fognak kapni a csapatok,

szolgálat után törzstiszti, hadműveleti, egységparancsnoki és egyéb tanfolyamokon vesznek részt, itthon és külföldön egyaránt, megjárnak néhány missziót, és a különböző szintű beosztások ellátása után vissza kívánjuk hozni őket, hogy magasabb parancsnoki és szakmai végzettségüket ne levelezző, hanem újra a ZMNE nappali tagozatán szerezhessék meg.

– Már csak egy kérdés maradt: miért pont Ludovika Zászlóalj lett az új katonai szervezet elnevezése, és miért a mindenkori vezérkari főnöknek rendelték alá?

– Többek között hagyománytiszteltől is. Az egykori Ludovika Akadémia – ha a különböző korok és rezsimek különböző módon ítélték is meg, nagyra

hájának bevezetését – még dr. Szarka Gábor, a honvédelmi minisztérium jelenlegi kabinetfőnöke, a ZMNE korábbi hallgatói zászlóaljának parancsnoka kezdeményezte és mentorálta, amikor még a ZMNE-n szolgált.

Ami pedig a zászlóalj alárendeltségét illeti, annak lényege – a logikus és ésszerű szolgálati okok mellett – nem más, mint hogy a katonai felső vezetés a közvetlen felügyelettel is bizonyítani kívánja, hogy a jövő tisztjeinek felkészítését elsősorú feladatnak tekintjük, s ahhoz minden támogatást biztosítani kívánunk.

KETTŐS SZEREPEBEN

KATONAI REND ÉS FEGYELEM, KIKÉPZÉS, GYAKORLÁS ÉS MAGAS SZINTŰ EGYETEMI KÉPZÉS. A FRISSEN MEGALAKULT LUDOVIKA ZÁSZLÓALJ LEENDŐ TISZTJEI EGYSZERRE VÁLNAK JÓL FELKÉSZÍTETT SZAKEMBEREKKÉ ÉS ALAPSZINTŰ HARCVEZETŐ PARANCSNOKOKKÁ.

Noha a zászlóalj hivatalosan február 1-jén alakult meg, az átalakítás folyamata már hosszabb ideje folyik – tájékoztatta magazinunkat Molnár Zsolt alezredes, a zászlóalj parancsnoka, amikor arról kérdeztük: miként fog működni az új katonai szervezet.

Az elképzelések megszületése után számos szervezeti, jogszabályi

feltételt meg kellett teremteni – ezek egy része még most is folyik –, majd már a múlt évben elkezdődött a hallgatók „katonásítása”, azaz a jelenlegi szervezeti, oktatási, képzési

Ludovika Zászlóalj

A PARANCSNOK

Molnár Zsolt alezredek 1993-ban végzett a Kossuth Lajos Katonai Főiskola gépesített lövész szakán. Szolgált lövészszakasz-parancsnokként Hódmezővásárhelyen, majd 1994–2004 között az MH 1. Könnyű Vegyes Ezrednél – és jogelődjeinél – töltött be különböző beosztásokat, a kiképzési főnöki szintig. Parancsnokhelyettesként teljesített szolgálatot az MH Békétámogató Kiképző Központban, valamint az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóaljnál, de volt különleges műveleti főtiszt az MH Összhaderőnemi Parancsnokságon is.

Szolgálati ideje alatt többek között a különleges műveletekkel, a hadműveleti és harcászati vezetéssel, a terrorizmus elleni harccal kapcsolatos tanfolyamok sorát végezte el itthon és külföldön egyaránt (Bosznia, Csehország, Hollandia, Németország, Portugália, Olaszország, Törökország, USA).

Az évek során többek között könnyűlövész, mesterlövész, erődítési, légi-roham, valamint ejtőernyős ismereteket szerzett. Missziós szolgálata során volt századparancsnok-helyettes a ciprusi UNFICYP-misszióban, valamint századparancsnok a boszniai Katonai Rendfenntartó Kontingensben. Első iraki szolgálata során a szállítmánykísérő század parancsnoka volt, majd később a NATO iraki kiképző missziójának hadműveleti és kiképzési főtiszt beosztását látta el. Afganisztánban az OMLT – műveleti tanácsadó és kiképző csoport – parancsnoka volt.

keret fokozatos „beüzemlése”. Ami a lényegét illeti: a Ludovika Zászlóalj négy évfolyam-századból, plusz a szolnoki kihelyezett századból áll. A parancsnok munkáját itt is a törzs, a vezető szervek, valamint egy támogató-alegység segítik. Az egész átalakítási folyamatban egyébként a katonai szervezeti keret felállítása volt a legkönnyebb – ez jószerével csak parancs és szervezőmunka kérdése –, sokkal több fejtörést és munkát okozott viszont a jogi keretek megteremtése. A „szabad egyetemi polgári” mivolt, valamint a hierarchikus, szabályozott katonai képzési rend, és életvitel összehangolása, azaz a honvédelmi, a felsőoktatási és más törvények „összefésülése”. (Sok más egyéb probléma mellett elég csak abba belegondolni: a katona napja ébresztővel kezdődik, ennek megfelelően nagy valószínűséggel takarodóval is végződik, de korlátozható-e egy egyetemi polgár szabad mozgásában?)

Nos, a több hónapos előkészítő munka eredményeként a leendő tiszti hallgatók – a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem (ZMNE) Kossuth Lajos Hadtudományi, valamint Bolyai János Hadmérnöki karára jelentkezők – kettős jogviszonyt létesítenek. Először is katonának jelentkeznek, deklarálják, hogy tisztek akarnak lenni. Sikeres felvételi esetén bevonulnak Szentendrére, a Magyar Honvédség Központi Kiképzőbázisára, ahol megkapják az alapkiképzésüket, majd ezt követően katonai esküt tesznek. Ezt követi az egyetemmel megkötött hallgatói jogviszony létesítése, választott szakukon.

Mindezeknek megfelelően a négyéves tisztképzés első fél esztendejében alapkiképzést kapnak Szentendrén, majd már a ZMNE-n megszerzik a gépjárműve-

zetői jogosítványt, valamint megkezdik nyelvi tanulmányaikat. Korábban már említettük, hogy a zászlóaljnak Szolnokon is van egy kihelyezett „részlege”: a leendő repülőműszaki tisztek a harmadik és a negyedik évben a „Bolyai” Repülő- és Légvédelmi Intézetében folytatják tanulmányaikat.

Ami merőben új lesz ebben az új képzési rendszerben, az az elmúlt évek tisztképzési anomáliáinak felszámolása. A sorozatos koncepcióváltások ugyanis odáig vezettek, hogy a szakmájukban ugyan kiválóan felkészült ifjú hadnagyok hagyták el a tanintézetet, a csapatoknál viszont azzal szembeütköztek, hogy nem katonaként szocializálódtak, sarkosabban fogalmazva: sokszor az alapvető (a mindennapokat érintő) katonai ismeretekkel sem

rendelkeztek. Az új rendszer, a Ludovika Zászlóalj ezen változatát. A hallgatók a katonai napirend szerint fogják élni életüket (ébresztő, parancskihirdetés, kihallgatás stb.), az egyetemi tanórákon kívüli időben. Reggel nyolc órától a megszabott napi tanórák idejére „egyetemistákká válnak”, majd ezt követően újból a katonai szervezet rendje szerint ténnyekednek.

Fontos változás az is, hogy a hallgatók katonai kiképzésére minden eddiginél nagyobb figyelmet fordítanak a jövőben. Az általános katonai ismereteket a zászlóalj nagy csapattapasztalattal rendelkező kiképzői fogják oktatni számukra – az egyetemi oktatási időn kívül, illetve az egyetemi képzés óra-rendjébe illesztve. Ugyancsak sok időt töltenek majd el csapatgyakorlatokon és kiképzőbázisokon is. A napi élet irányítását pedig a gyakorló raj-, szakasz- és századparancsnoki beosztások rotációs betöltésével sajátítják el.

A tervezett változások logisztikai és szervezeti, szervezési feltételeit firtató kérdészemre Molnár alezredek elmondta, hogy mind a katonai felső vezetéstől, mind az egyetemtől maximális támogatást kapott. A hallgatók elhelyezési körülményei, az általános katonai kiképzés anyagi-technikai feltételei megfelelően biztosítják a leendő tisztek felkészülését. A zászlóalj parancsnoksága és az egyetem vezetése, valamint oktatói között napi, és kiváló az együttműködés, jómaga pedig „szabad kezet kapott” saját parancsnokainak, kiképzőinek kiválasztásában.

Védelempolitikai igazgatók tanácskozása

INFORMÁLIS NYITÁNY

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA MAGYAR ELNÖKSÉGI PROGRAMJÁNAK „VÉDELMI NYITÁNYAKÉNT” A TAGÁLLAMOK VÉDELEMPOLITIKAI IGAZGATÓI BUDAPESTEN, A STEFÁNIA-PALOTÁBAN TARTOTTÁK INFORMÁLIS TANÁCSKOZÁSUKAT. AZ ELHANGZOTTAKRÓL SIKLÓSI PÉTERT, A HÁZIGAZDA HONVÉDELMI MINISZTERIUM VÉDELEMPOLITIKÁÉRT ÉS VÉDELMI TERVEZÉSÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁRÁT, VÉDELEMPOLITIKAI IGAZGATÓT KÉRDEZTÜK.

– Úgy tudom, önök, védelempolitikai igazgatók a találkozójukon foglalkoztak az unió kapcsolatainak új irányítási, felügyeleti kérdéseivel. Maradva a szakterületükénél, mit jelent ez a közös biztonság- és védelempolitika esetében?

– Az EU mindennapjait újraszabályozó lisszaboni szerződés több fontos változást hozott. Ezek egyikeként, létrejött az Európai Külügyi Szolgálat, amelynek teljes önállóság és felelősség melletti vezetője az EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője, ez idő szerint a brit Catherine Ashton. S mivel a védelempolitikai igazgatók uniós tevékenysége a közös biztonság- és védelempolitika égisze alá tartozik, a korábbi, házigazdai privilégium – például

a napirendek elhatározásakor meglévő önállóság is – megváltozott. Tanácskozásunkon a lengyel Maciej Popowski-val, a külügyi szolgálat intézményközi ügyekért felelős főtisztár-helyettesével közösen elnökköltünk. Jómagam nyitottam meg a találkozót, majd a kétnapos program során felváltva töltöttük be az elnöki tiszteket. EU-s kollégám egyébként a program során tájékoztatott bennünket a szolgálat felállításának jelenlegi helyzetéről, különös tekintettel a válságkezelési ügyekkel foglalkozó részleg kialakítására.

Nos, a napirendet is közösen határoztuk el – még a tanácskozás előkészítése során. A kérdésre válaszolva, még el kell mondanom, hogy a kapcsolatok – köztük a biztonság- és védelempoli-

tika – témáinak fontossági sorrendjét a főképviselő határozza meg, azonban mind az időszerű feladatok, mind pedig a jövőbeni tervek számos ponton megegyeztek mindazzal, amit mi soros elnökségünk idején megvalósítandónak gondoltunk. Ily módon számunkra is fontos cél többek között az unió stratégiai kapcsolatainak erősítése, fejlesztése, például az EU és a NATO, az EU és az ENSZ együttműködésének, közös fellépéseinek jobbítása.

– Az unió a világ számos, válságokkal terhelt térségében jelen van, hol segílyekkel, hol pedig békefenntartó műveletekkel. Szóba kerültek-e az EU balkáni vagy afrikai szerepvállalásai? Olvasóinkat e téma már csak a magyar katonai szerepvállalás miatt is érdekli...

– Maga a program az első nap estéjén, munkavacsorával kezdődött. Ez alkalommal váltottunk szót az ön által is említett kérdésekről. Így egyebek mellett az Afrika szarva néven ismert térségbeli műveletekről, a somáliai kormánycsapatok katonáinak Uganda területén zajló kiképzéséről, a somáliai kalózkodás elleni tengeri műveletről, úgy is mondhatnám, e műveletek sikerességéről. Beszéltünk egy új francia kezdeményezésről is, miszerint a térségbeli országokat bizonyos képességeik fejlesztése érdekében uniós segítséggel kellene tá-

mogatni, mégpedig azért, hogy maguk tudjanak úrrá lenni a gondjaikon.

A balkáni EU-műveletről szólva, a tekintetben eltér a tagállamok véleménye, hogy az ALTHEA-műveletet, haderejét, az EUFOR-t a jelenlegi módon kell-e fenntartani. A térséghez közelebb lévő államok ugyanis azon az állásponton vannak, hogy bár nyugodtabb a helyzet, mint a délszláv háború korábbi szakaszaiban, a jelenléttel, azaz a végrehajtó mandátummal rendelkező művelet fenntartásával érhető el, hogy ez a stabilitás ne romoljon.

A külügyi szolgálatról szóló tájékoztatót már említettem, de emellett tárgyaltunk az ügyvezető weimari kezdeményezéséről, azaz egy levélről is, amelyet Németország, Franciaország és Lengyelország külügyminiszterei és védelmi miniszterei írtak alá. Ennek tartalmáról annyit elmondhatok, hogy megfogalmazói az EU közös biztonság- és védelempolitikai ügyének fellendítéséről, ennek eszközeként a költséghatékonyaságról, a képességek csoportosításának és megosztásának lehetőségeiről írták le nézeteiket.

Munkaülésünkön tárgyaltunk arról is, hogy az uniós együttműködéshez miként járulhat hozzá az Európai Védelmi Ügynökség (angol rövidítéssel: EDA). Itt említem meg, hogy tanácskozásunk

munkájában részt vett az EDA új főigazgatója, a Válságkezelési és Tervezési Igazgatóság korábbi vezetője, Claude-France Arnould asszony is. Nos, e kérdések kapcsán, egy német-svéd, házi szóhasználatával élve, gondolatébresztő írásos anyag alapján arról beszélünk, hogy a képességek csoportosítását és megosztását a leghatékonyabban a tagállamok egymás közti megállapodásai révén valósíthatnánk meg. Gondolja meg, ha például két ország megállapodik abban, hogy azon túl közösen oldják meg a harci pilótáik képzését, akkor az a fajta képesség csak az egyik félnél maradhat fenn. Vagyis, a védelmi értelemben vett szuverenitás egy kis részéről le kell mondani. Erre van is példa: Anglia és Franciaország határozta el nemrégiben, hogy közösen működtetik repülőgép-hordozó hajóikat. A felek belátták, hogy ugyan szuverenitásuk némiképpen „csökkent”, ám fennmaradt egy olyan képesség, amelyet önállóan nem tudtak volna finanszírozni.

Végül hadd tegyem hozzá, hogy az informális találkozónk által mintegy előkészített, hasonló kérdésekkel foglalkozó informális védelmi miniszteri találkozóra Magyarországon, a gödöllői Grassalkovich-kastélyban kerül sor, február 24-25-én.

Hatékony, gazdaságos NATO

JÖVŐKÉP

TÖBBÉVES ELŐKÉSZÍTÉST KÖVETŐEN, 2010 NOVEMBERÉBEN, LISZABONBAN FOGADTÁK EL A NATO ÚJ STRATÉGIAI KONCEPCIÓJÁT, AMELY SZÁMOS ÚJ ELEMET TARTALMAZ. TÁLAS PÉTER BIZTONSÁGPOLITIKAI SZAKÉRTŐVEL, A ZRI-NYI MIKLÓS NEMZETVÉDELMI EGYETEM STRATÉGIAI ÉS VÉDELMI KUTATÓINTÉZETE (ZMNE SVKI) IGAZGATÓJÁVAL BESZÉLGETTÜNK A DOKUMENTUMRÓL.

– Okozott bármiben meglepetést a NATO-csúcs?

– Ezt a csúcsot úgy készítették elő, hogy lényegében minden tudható volt előre, így igazi meglepetés, szakmai szempontból, nem született. A sajtóban rendszerint a szövetség és Oroszország viszonyáról beszéltek úgy, mintha meg-

lepő fejleményről lenne szó; ez azonban, szerintem, félreértésből fakad. Egyrészt a feleknek a rakétavédelem területén való együttműködése már jó ideje – Obama hatalomra kerülése óta – egy lehetséges opció, másrészt az együttműködés jellege pontosan továbbra sem tisztázott: tárgyalások lesznek erről, információcsere biztosan lesz majd a felek között, de szó sincs arról, hogy bármit is közösen építenének, mint ahogy az több helyen is megjelent.

– A NATO és az Európai Unió párhuzamos műveletei kapcsán megfogalmazott kemény amerikai álláspont sem meglepő?

– Olyannyira nem, hogy az utóbbi néhány év NATO-csúcsain ez a probléma folyamatosan jelen volt. Ezen a téren csak az új, hogy az amerikaiak most nem a politikai háttérét kezdték el firtatni, hanem a katonai vonatkozásokat. Szerintem egyébként itt is arról van szó inkább, hogy Washington azt szeretné, ha a szövetségesek inkább az általuk preferált missziókat részesítenék előnyben, nem pedig az uniósokat.

– Mennyire tekinthető hosszú távúnak a most elfogadott stratégiai koncepció, évtizedekben vagy években gondolkodjunk?

– Évtizedekben semmiképpen. Ez a dokumentum a legoptimistább esetben is legfeljebb a következő tíz évre szólhat, hiszen a világ rendkívül gyorsan változik. Elég, ha csak a gazdasági világválságot említjük, ami alapvetően változtathatja meg a globális erőviszonyokat, gondoljunk csak Kína felemelkedésére, a feltörekvő országok egyre nagyobb súlyára, melynek következtében a G8-at is ki kellett bővíteni G20-ra. Itt persze meg kell jegyezni azt is, hogy ha megvizsgáljuk az 1990 óta született koncepciókat, így a '91-es római, illetve a '99-es washingtoni dokumentumot, azok gyorsabban követték egymást. 2001. szeptember 11. után is felmerült egy új stratégiai koncepció igénye, de ez a nézeteltérések miatt nem születhetett meg, még ha bizonyos stratégiai jellegűnek nevezhető dokumentumok létre is jöttek, helyettesítve az új koncepciót. A jelenlegi nyilatkozatnak eredetileg már 2009-ben meg kellett volna születnie, a NATO fennállásának 60. évfordulójához igazodva. A lényeg, hogy a szövetségnek minden stratégiájával a biztonsági környezetre kell reagálnia. Amennyiben ez változik, a koncepciókat is újra kell fogalmazni.

– Ön szerint mi a legfontosabb különbség a sok eltérés közül az eddigi koncepciókhoz képest?

– Talán furcsa, hogy ezt mondom, de a dokumentum elkészítésének módja az, amilyen vita előzte meg az elfogadását. Ebben ugyebár részt vettek különböző nem kormányzati szervezetek, a NATO-hoz közvetlenül nem kötődő szakértők, nem is beszélve a Madeleine Albright-féle „bölcsek tanácsáról”, amely előzetes szempontokat és ajánlásokat is megfogalmazott a stratégiai koncepcióhoz.

Mindez az én olvasatomban azt mutatja, hogy a NATO felismerte: egyre erőteljesebben kell kommunikálnia a nagyközönség felé, mintegy marketinglelve is önmagát. A szövetség egyre inkább állandó kommunikációra kényszerül, ezt jelzi egyébként a dokumentum korábbiakhoz képesti rövidsége, hiszen egy alig tízoldalas szövegről beszélünk.

– Nézzük a konkrét problémákat! Mi következik a koncepcióból a szövetség legfontosabb missziójára, az afganisztáni szerepvállalásra nézve a következő két-három évben?

– Előzetesen igen nagy vita volt a felek között, mennyire legyen ez a koncepció Afganisztán-centrikus. Az elfogadott szöveg alapján egyáltalán nem lett az, inkább visszafogottság jellemzi ebben a tekintetben. A szövetség ugyanakkor kétségtelesen levonta a megfelelő tanulságokat, aminek legnyilvánvalóbb példája az átfogó megközelítés, a comprehensive approach hangsúlyozása. Ez talán a leg-

kézzelfoghatóbb leképződés. A civil képességek terén is egyfajta megegyezés körvonalazódik az Európai Unió és a NATO között, hiszen azt az új stratégia is elismeri, hogy az EU-nak már csak jellegeből fakadóan is sokkal komolyabb a gyakorlata, komolyabban a képességei ezen a téren. Az átfogó megköze-

nyik legfontosabb célja a szövetségen belüli belső kohézió, belső szolidaritás erősítése.

– Mennyiben járul ehhez hozzá az orosz kérdés kezelése? A tagállamok korántsem egységesek a Moszkvához fűződő viszonyt illetően...

– Kétségtelen, hogy például a balti államok és a régi NATO-tagországok másképp ítélik meg Oroszországot: Közép- és Kelet-Európában több tagállam továbbra is potenciális veszélyként tekint Moszkvára. Az orosz kérdés jelenléte ebből fakadóan a koncepció olyan részein is érezhető, ahol egyébként nem várnánk azt. Ilyen például a segítségnyújtási garanciáról szóló ötödik cikkely megerősítése: a NATO ebben a kérdésben nyilvánvalóan kompromisszumot próbált találni a régi és az új tagállamok között. Másképp mondva: a régi tagok meg akarták nyugtatni az újabbakat azáltal, hogy szilárd, kötelező érvényű kötelezettséget vállaltak a kollektív védelem terén, deklarálva, hogy az elv továbbra is a szövetség alappillérei közé tartozik. A korábbi stratégiai koncepciókban erre nézve csupán utalások szerepeltek. De ugyanígy említhetem a nukleáris fegyverek kérdését is. Mit kezdjen a NATO az atomfegyverekkel? Miközben a két fő atomhatalom, az Egyesült Államok és Oroszország a non-prolifерáció és a leszerelés mellett van, Franciaország és Nagy-Britannia

lítésbe az is beletartozik, hogy a NATO fontosnak tartja a válságmegelőző, válságkezelő tevékenységet, majd az utólagos rendezés kérdését is. Ugyanakkor ismétlem: már a stratégiai koncepció szerkezete is kijelöli, hogy ez nem egy Afganisztán-központú dokumentum, hiszen az első rész az alapfeladatokat rögzíti, utána a biztonsági környezetről, majd a védelem és az elrettentés kérdéseiről esik szó. Ezt követi a válságkezelés útján elért biztonság témaköre, majd a nemzetközi biztonság partnerségi úton történő előmozdítása, végül pedig a NATO reformjáról, átalakításáról szóló szakasz. Úgy gondolom, a stratégia

továbbra is az elrettentés legfontosabb eszközeiként tekint a nukleáris hadászati eszközökre. Én bizony ezen a téren is fellelem az orosz-problémát. És ne fellelünk meg egy formai tényezőről sem, ami ugyancsak árulkodó: a dokumentum a szövetségen túl mindössze egyetlen országot nevesít, és az Oroszország.

– Mi várható a bővítés terén a koncepció tükrében?

– Ezt a témát a nemzetközi biztonsági előmozdítását célzó partnerkapcsolatok rész alatt találjuk. Itt esik szó a fegyverzetkorlátozásról, a nyitott kapuk elvéről, illetve a partnerségről, és ezek közül a nyitott kapuk elve alapvető jelentőségű a szövetség bővítését illetően. Egyfelől látni kell, hogy habár a korábbi csúcson Ukrajna és Grúzia rendszeresen felmerült, mint esetleges jövőbeli NATO-tag, az ő felvételük lekerült a napi-rendről. Ukrajna esetében a jelenlegi oroszbarát vezetés hivatalba lépésével vált tárgyalanná a kérdés. A Balkánról Montenegró merülhet fel potenciális tagként, Szerbia és Bosznia-Hercegovina esetében legfeljebb öt év múlva kezdődhetnek meg az erről szóló tárgyalások. Macedónia felvétele pedig csak és kizárólag Görögország hozzáállásán múlik, önmagában már felvehető lehetne a NATO-ba. Hangsúlyozottan egyébként egyetlen jelöltet sem nevesítettek.

– A dokumentum igen komoly leépítésekről is rendelkezik. Hosszabb távon mit eredményeznek majd ezek?

– Az utolsó fejezet foglalkozik a NATO belső szervezeti transzformációjával, hangsúlyozva, hogy a 28 tagú szövetség pénzügyi válsággal küzd, ezért hatékonyan és gazdaságosan kell működnie. Emellett az is szerepel a dokumentumban, hogy habár a NATO-nak rendelkeznie kell elegendő pénzügyi, katonai és emberi erőforrással, de kulcskérdés a jó sáfárkodás az adófizetők pénzével. Ugyanakkor hangsúlyozottan nem a költségvetés csökken-

program, illetve a tömegpusztító fegyverek kérdése. Szintén érinti hazánkat, hogy a stratégiai légi szállítási programot működtető NAMA is bekerül majd az egyik ernyőszerv alá, a hatékonyság jegyében.

– Ön szerint mely tagországok érdekei jelennek meg a leghangsúlyosabban a koncepcióban?

– Mint minden stratégia, úgy természetesen ez is kompromisszumokon alapul, ez nem vitás. Arról már megosztanék a szakértői vélemények, hogy kinek a prioritásai szerepelnek hangsúlyosabban. Példaként említhetem a nukleáris elrettentés kérdését, amiről az imént már beszéltünk: hivatalosan Washington és Berlin is egy nukleáris fegyverektől mentes világban látja a végcél, ám a stratégia szerint egyetértnek abban Franciaországgal és Nagy-Britanniával, hogy amíg vannak ilyen eszközök, addig a NATO-nak is nélkülözhetetlen rendelkeznie velük. Annyi bizonyos, hogy az új koncepció szervezeti szinten átrendezi a prioritásokat, az együttműködés három alappillére pedig a kollektív védelem, a válságkezelés és a kooperatív biztonság, mely a NATO-n belüli együttműködést segíti elő. Idetartozik a leszerelés, a non-prolifерáció, a nukleáris fegyverek kérdése, a nyitott kapuk elve. Annak kapcsán sincs egyetértés, hogy mennyire politizálódott át napjainkra a szervezet, hiszen sokan úgy látják: a NATO eszköztárában lassan nagyobb szerepet kapnak a civil elemek, mint a katonaiak. Az igazi kérdés azonban az én olvasatomban inkább az, hogy az egyes tagok mennyire interpretálják, mennyire érzik majd a magukénak ezt a koncepciót. Amennyiben pozitív a válasz, az valóban erősítheti a szervezet kohézióját, amennyiben azonban negatív, további erőfeszítésekre lesz szükség.

téséről van szó, hanem a rendelkezésre álló források hatékony felhasználásáról. A gyakorlatban mindez több szinten is megjelenik: a jelenlegi tizenegy parancsnoki elemből hét marad meg, a 13 ezer munkatársból 9 ezer, a leglátványosabb pedig a bizottságok számának csökkentése, hiszen a korábbi négy-százból csupán nyolcvanat tartanak meg az átalakítások után. Azt azért megjegyzem, még nem született konkrét döntés arról, mely elemek szűnnek meg. Erre vonatkozóan 2011 tavaszától az Észak-atlanti Tanács és a Katonai Bizottság dolgoz majd ki egy végrehajtási tervet. Itt megemlítek magyar kapcsolódási pontot is. 2010. augusztus 1-jétől működik az új típusú biztonsági kihívásokkal foglalkozó divízió, amelynek élén magyar diplomata áll, még hozzá főtitkárhelyettesi rangban, Iklódi Gábor személyében, aki korábban a Külügyminisztérium munkatársaként dolgozott. Ehhez a divízióhoz tartozik a terrorizmus elleni küzdelem, a stratégiai koncepcióban is igen hangsúlyosan szereplő kiberbiztonság témaköre, a tudomány a békéért

Magyar katonák, hadvezérek [25.]

MINTEGY HÚSZ ÉVVEL A NAGY THURY GYÖRGY HALÁLA UTÁN, ORSZÁGUNKBAN KITÖRT AZ ÚGYNEVEZETT TIZENÖT ÉVES HÁBORÚ (1591—1606; MÁS FELFOGÁS SZERINT AZ 1593—1606 KÖZÖTT ZAJLÓ HOSZÚ HÁBORÚ), AMELY A HÓDOLTSÁG KORÁBAN A HÁROM RÉSZRE SZAKADT ORSZÁGRA ÉS NÉPÉRE TALÁN A LEGNAGYOBB GYÖTRÉLMET ÉS PUSZTULÁST HOZTA.

Ebben a háborúban nem volt sikeres az a hat héten át tartó ostrom, amelynek során – 1594 májusának első napjaitól – az Európa számos országából összegyűlt keresztény seregek megpróbálták visszavívni a török kézen lévő Esztergom várát és városát. Egyetlen oka van csak annak, hogy máig emlékezünk erre a több mint négy évszázaddal ezelőtti hadi vállalkozásra.

Esztergom 1594. évi ostromakor kapott halálos sebet, és kínokkal teli tizenegy nap múltán a keresztény sereg táborában lehelte ki lelkét a kor végvári magyar vitézségének híres hadnagya, egyszersmind a magyar nyelvű költészet első európai rangú csillaga, gyarmati és kékkői Balassi Bálint (1554–1594).

Addig nemigen volt rá példa a magyar múltban, hogy valaki tudós költő léte a csataterék híres vitéze is legyen. S nemcsak hogy költő, „hanem olyan lángelme, aki költészetével egyenest a világszínvonal legmagasabb régióiba emelkedik”. (Hegedüs Géza)

Bálint úr egyébként sem volt mindennapi ember, sok botrányt kavará, rakoncátlan vérű személyisége volt ő múltunknak, akinek tettei csakis a maga korának tudatával, erkölcsi mércéjével mérhetők. A kiváló író, irodalomtörténész, Szerb Antal (1901–1945) így írt róla „Magyar irodalomtörténet” című művében.

„Középkor és humanizmus, törökvesz és udvar, martalóc durvaság és fennkölt... vallásosság, örök magyar határpör’

és világpolgári európaiság, égi és földi szerelem különös mozaikja ennek a kóborlovagnak a sorsa. Lelkében áthidalhatatlannak tetsző polaritások között mozog; ma mesébe illően előkelő lengyel urakkal vadászik, lengyel hölgyek udvarában udvarol, holnap vásárra menő kereskedőket rabol ki; ma tudós humanista... és holnap embertelen kínzója jobbágyainak, amikor elfogja az indulat. Ma az egri vitézek heroizmusa fűti, és holnap igazi Balassa, piszkos birtokpörök végtelenjébe fuldokolva elhagyja hitét; ma a hideg és gögös holdistennő, Losonczy Anna petrarkás szerelmese, holnap egy lengyel citerásleánnyal vigasztalódik; ma megtört, pénzért és hivatalért kolduló lókupec, és holnap elesik egy magyar vár alatt, a miles christianus (a kereszténység katonája – Gy. L.) teljes glóriájában...”

Idáig jutva érdemes megjegyezni, hogy ennek a régi magyar nemesi-főnemesi családnak a nevét hol Balassa, hol Balassi változatban írták a kortársak, sőt, maga Balassi Bálint is különbözőképpen írta a saját nevét. Talán a magyar irodalomtörténet döntött esetében a Balassi írásmód mellett, hiszen irodalmunknak (és persze a családnak) volt egy Balassa Bálint nevű költője is (1626–1684), aki a 17. századi barokk nemesi költészet képviselője volt, katonáskodott is, grófi címet kapott, és egy verse olvasható a „Hét évszázad magyar versei” című összeállításban.

A források szerint nyolc-kilenc nyelven író, olvasó és beszélő Balassi Bálint költészete vallásos, harci és szerelmi költészet – vagy ahogyan a 16. században mondták: istenes énekekből, vitézi énekekből és virágénekekből áll. Balassiban, ahogyan költészetében is, élete során újból és újból „egészen mélyről felmozdul... a katonalélek... megírja az Egy katonalélek-et, a legnagyobb magyar végvári verset. Egy egész életforma nagyszerűségét belesűrítette... A végek... mérhetetlen emberi szenvedést és elesettséget is jelentettek, vitézei mindvégig a Habsburgok mostohagyermekai maradtak, akiknek nemcsak a török ellen kellett harcolniuk, hanem a mindennapi kenyérért is mindenképpen harcot vívtak. S még sincsen Balassi versében panasz vagy sirám, vád vagy csüggedés, csak harci kedv,

katona-önérzet, fölényes számvetés étellel-halállal!” – olvashatjuk Féja Géza (1900–1978) „Arcképek régi irodalmunkból” című tanulmánykötetében.

Az egri, majd érsekújvári huszár hadnagy nem ritkán istenes verseiben is azért fohászokodott, hogy katonaként helytállhasson: „Régi vitézeknek, ropant seregeknek / győzhetetlen Istene! / Tehozzád kiáltok, ki katonád vagyok, / Vigy, kérlek, vitézségre. (...) Te vagy szál kópíám, te vagy éles szablyám, / jó lovam hamarsága, / Elmémnek vezére, karjaim ereje, / s szüvemnek bátorsága...” (Hymnus secundus, részlet.) E verse kapcsán írta az imént idézett Féja Géza: „A vad végvári élet most tisztul, nemesedik Balassiban emberen túli vallomássá. Most tudjuk meg, hogy mit élt át halálos vészben a régi magyar katona. Ennyire egyéni istenélmény Balassi előtt nem zengett irodalmunkban.”

Máskor így könyörgött Istenhez: „Áldj meg vitézséggel s az jó hírrel, névvel / Hogy szép tisztességgel mindent végezzek el, / Öltöztess fel fegyvereddel, jó ésszel, bátor szívvel...” (Egy könyörgés, részlet.) Azután egyszerre otthagya a vitézi szolgálatot, és Lengyelországba bujdosott...

Am a hosszú háború kitorérékor hazatért, és kis lovascsapatával ott volt Esztergom alatt, az ország leghíresebb főurai és vezérei között. Amikor a tábor hadvezetése egy készülő rohamhoz önkénteseket toborzott, nyolcszáz magyar és német önkéntes jelentkezett; köztük volt Páffy Miklós, Nádasdy Ferenc és Balassi Bálint.

Május tizenkilencedikén a török tüzérség pergőtüzében indultak rohamra az önkéntesek. E roham során Balassi Bálint mindkét lábát golyó fúrta át. Tizenegy napig szenvedett rettenetes kínok között. Vérmérgezésben halt meg. Halálos ágyánál szinte mindvégig vele volt az esztergomi tábor egyik papja, a jezsuita Dobokay Sándor. Ő jegyezte fel a köztük latinul folyó beszélgetéseket, valamint azt is, hogy amikor vigasztalni próbálta az iszonyúan szenvedő Balassit, a költő katona így válaszolt: „Hiszen végre, atyám, azt akartuk, hogy így legyen.” A jezsuita atyától tudjuk, hogy amikor meggyóntatta „az éles elméjű, vitéz embert”, Balassi Bálint utolsó szavai ezek voltak: „Tuus miles fui Domine! – A Te katonád voltam, Uram!”

KÖLTŐ ÉS KATONA – BALASSI BÁLINT

A TÚLÉLÉS ISKOLÁJA

Amikor a KFC-menü jelenti a szabadságot

AZ ÉV ELEJÉN BOMBAKÉNT ROBBANT A HÍR, KISZABADULT FOGSÁGÁBÓL PAPP ISTVÁN NYUGÁLLOMÁNYÚ ALEZREDES, AKI AZ ENSZ ALKALMAZOTTJAKÉNT A FEKETE KONTINENSEN BÉKEMISSZIÓT TELJESÍTETT. HIVATALOSAN LEFEGYVERZETT, LESZERELT ÉS SEGÍTETT VISSZAILLESZKEDNI A NORMÁLIS ÉLETBE A TÉRSÉG TIZENÉVESEN FEGYVERT FOGOTT FIATALJAINAK. AZ EGYKORI FELDERÍTŐTISZT MUNKÁJÁRÓL, ELRABLÁSÁRÓL ÉS SZABADULÁSÁRÓL BESZÉLT A ZRÍNYI MÉDIÁNAK ADOTT INTERJÚ SORÁN.

HOGY A GYEREEKATONA ISMÉT CSAK GYEREK LEGYEN

Nem volt egyszerű az út Darfurig sem. Az európai uniós országok állampolgárai igazán nem közkedveltek Omar al-Bashirnál, Szudán elnökénél, aki ellen ugyebár érvényes elfogatóparancs van, amelyet az EU – Magyarország is – támogat. Úgyhogy vártam a vízumot, csak nem akart megjönni. Aztán átküldtek Addisz-Abeába, hogy addig is az Afrikai Uniónál tanulmányozzam a dolgokat, hiszen a szudáni misszió az első ENSZ–afrikai uniós közös misszió. Na, ott eltöltöttem három hónapot és nagy nehezen, május negyedikén, megkaptam a vízumot. Irány Kartúm, két-három

nap felkészítés, aztán Kartútból Darfur, és megint egyedül voltam. Nemcsak mint magyar, hanem mint DDR-tiszt (Disarmament, Demobilization, Reintegration, lefegyverzési, leszerelési és a visszailleszkedést segítő tiszt). A 43 fős jóváhagyott állományból elsőként érkeztem. Úgyhogy nekem kellett konténert szerezni, gépkocsit, számítógépet... Ennek megvannak a szépségei, meg – aki ismeri az ENSZ-missziót, az tudja – a bürokratikus vonzatai is, de megtettem.

Amit mi csináltunk, csinálunk, az a békemissziók csúcsa. Tehát ez a végső stádium, amit el kellene érni, mikor lefegyverezzük, leszereljük és visszaillesztjük a konfliktusban részt vevő különböző fegyveres csoportok katonáit, gyerekkatonáit. Ehhez az kell, hogy legyen egy átfogó békeszerződés. Mindenképpen garantálni kell, hogy akik önként adják át fegyvereiket, azok tudják, hogy nem fogják őket megtámadni, tehát nem veszélyeztetem a biztonságukat azzal, hogy leszerelem, lefegyverzem őket. Nos, ez Szudánban még nincs meg, hiszen csak két fél írta alá az átfogó béke-megállapodást.

Ez a misszió szinte a mai napig is még a kitelepülést végzi, tehát nincs teljes létszámban a helyszínen. Voltak olyan fegyveres csoportok, amelyek önként felajánlották, szeretnék, ha az ő gyerekkatonáik vagy felnőtt katonáik ebbe a programba már előzetesen bekapcsolódna, és átadnák a fegyvert. Ez egy gesztusértékű felajánlás, tehát – bár még

így alakult ki a helyi tradíció – nem ilyen a helyzet. Van egy falu. A falu vezetője, őregje X fegyveres csoporthoz tartozik, vagy azzal szimpatizál. Akkor az egész falu ugyanazt teszi. A gyerekek – akiket akkor hívunk gyerekkatonának – nem hét-nyolc évesek, hanem tíz–tizennégy évesek, tehát serdülő fiúk. Leányt egyet sem találtunk, hiszen az afrikai arab vonalon a nők nemigen fognak fegyvert, nem harcolnak. Ez nem az ő feladatuk. Ezek a gyerekek – tizből kettőnek, háromnak volt fegyvere – igazából nem úgy harcolnak, ahogy mi elképzeljük. A tevecsdarával ők vannak kint a legelőn, erre-arra járnak, tehát hírszerzést folytattak. Ők látják, ki jön, hogy jön. Harc esetén a maguk kis faluját védik, mint egy milicista. S hát vannak a felnőttek, akik ha kell, akkor a falu védelmében ugyancsak harcba szállnak. Hiszen a kormánynak van milíciája, amit janjaweed-nek hívunk; a fekete szellem, amely kiszabadult a palackból, aztán vissza már nem akar menni, de ők felnőttek.

HÁROM HÓNAP MAGÁNY

Rossz időben, rossz helyen voltam. A ház, ahol laktam, nem az ENSZ-táboron belül volt. Öten laktuk. Egyik este tíz óra felé megtámadtak minket. Pontosabban az ENSZ által fizetett őrt, aki fegyvertelen, arra kényszerítették, hogy nyissa ki a ház kapuját. Összekötöztek minket. Én fehér emberként az amerikai pénzeszsák jelképe voltam. Utólag kiderült, hogy engem nagyon sokáig amerikaiak tartottak. Aztán idővel, amikor már a különböző híradások közölték, hogy mi a nevem, és hogy magyar vagyok, no, akkor földrajzórát kellett tartani, hogy merre van Magyarország. Egyébként két elnök van, akit a helyiek nem szerettek. Bashir elnök és Obama elnök. Meg Ocampo, aki kiadta az intézkedést, hogy le kéne tartóztatni al-Bashirt. Náluk ez a három név forogott, és hát én az amerikai kategóriába tartoztam. Ám egy idő után rájöttek arra, hogy bizony nem jó választás voltam. Ez persze nem jelentette azt, hogy csak úgy elengedjenek. Tehát darabdarab, majd lesz valahogy. Három hónapig húzódtott a dolog.

Az ember ilyen helyzetben arra gondol, de szép lenne, de jó lenne... Az első időszakban én még arra is gondoltam, hogy hátha fegyveres mentési akció tárnája leszek. Két-három nap után magyar

hangokat is hallottam, amikor az ENSZ felvette a kapcsolatot elfogóimmal. Nem hittem, hogy a magyar állam engem számon tart, de megtette. Ez jóleső érzés volt. Akkoriban igyekeztem egy-egy nagy szikla közelében aludni; ha mégis lenne valami, legyen hova elbújnom.

Az első két hétben nemigen voltam láncon. Akkor még öreg papának tituláltak. De egy idő után csak rájöttek, hogy katonaviselt vagyok, és akkor már nem hagyták szanaszét a fegyvereiket sem. Aztán az egyiknek eszébe jutott, hogy legalább estére legyen láncon. Majd egy idő után úgy döntöttek, hogy láncon leszek egész nap. Nem tagadom, eszembe jutott az öngyilkosság, de elhessegettem. Én annál jobban szeretek élni.

A szökésnek nem volt értelme. Csak néha tudtam, hogy éppen hol vagyunk. Amikor fogva tartóim imádkoztak, megtudtam, merre van kelet. Utána a nap állása segített tájékozódni. Mindenesetre olyan területeken jártunk, ahol a kormánynak nem volt sem katonái, sem rendőri jelenléte. Az egész terület a különböző rebellis bandáké volt. S ezek egymással is rivalizáltak. Tehát hogy ha én tőlük meglépek, ha meg tudok egyáltalán lépni, akkor öt perc múlva egy másik banda kezébe kerülök. Ha meg elfognak, akkor vége. Egyetlen olyan táborunk volt, amelytől nyolc kilométerre volt egy ENSZ-bázis, amelynek a fényeit este láttam. Na de hát oda eljutni...

Azt persze végiggondoltam, hogy ha mégis kivégeznének, akkor egyedül mégsem akarok a túlvilágra menni. De hát nem vagyok én Rambo. Ilyenkor jobb, ha az ember meghúzza magát, amennyire lehet, teljesíti a követeléseit,

hiszen az emberrablóknak mindig van valami kívánságuk. Az elején azt mondták még – amikor a Dabanga rádióban életjelet kellett adnom –: „neked most azt kell mondanod, hogy maláriás vagy”. Hátha azzal meggyorsítjuk a folyamatot. Ezt én szívesen vállaltam, hiszen az én érdekem megegyezett elrablói érdekével. Ők kapni akartak valamit értem, én pedig azt akartam, hogy azt a valamit kapják meg, mert akkor szabadon engednek. Volt egy olyan tárgyalócsoport, amelyik az én érdekeemben folytatott tárgyalást az elrablóimmal. Hogy hogyan is alakultak ezek a tárgyalások, azt a részleteket illetően nem tudom. A végén ezt már a szudáni kormány intézte. Az utolsó egy hónapban – nem úgy, mint korábban többször is – már sem a feleségemmel, sem az ENSZ illetékeseivel nem tudtam beszélni, nem engedték, hogy telefon-közelbe kerüljek.

A SZABADULÁS NAPJA

Az egyik reggel azután nem kezdtek hozzá a reggeli főzéséhez, viszont elkezdtek csomagolni a főzőedényeket meg a többi holmit. Ez szokatlan volt. Egyszer csak azt mondták nekem, hogy készüljek. Aztán leoldottak a láncról. Nem tudtam mire vélni. Gyalogoltunk egy sort, aztán kocsikáztunk egy sort, mígnem egy sziklás területre értünk, és

akkor leültettek az egyik szikla árnyékába. Adtak egy kis vizet, és vártunk. Órák múlva egyszerre azt mondták: Na, most menjünk. Ketten kísérték még egy darabig, majd az egyikük így szólt: Látod, arrafelé van egy fehér autó. Ott, arra... Aztán még vagy száz métert jöttem velem, majd rám kiáltottak: Na! Futás! Futottam, nem néztem vissza... Futottam egészen addig, míg a karjaiba nem futottam valakinek. Beültettek az autóba, adtak egy üveg ásványvizet, grapefruitot, kekszet. No, gondoltam, jól van István, most már oké, biztonságban vagy, nyugi, nyugi. Közben az autó elindult. Helyi szudániak voltak benne, a kormány képviselői. Akkor kezdtem igazán megnyugodni, amikor a helikopterrel elvittek a legközelebbi ENSZ-bázisra, ahol az UNAMID képviselői is ott voltak. Akkor már tudtam, hogy az enyéim között vagyok.

Írány Kartúm. Ott fogadott az első miniszterelnök-helyettes. Egy kis sajtótájékoztató, majd az egyik elitkórházba vittek. Mindenféle vizsgálatok következtek. Mire az egész véget ért, addigra már aludni kellett volna. Előzőleg elmondták, hogy valami jó kis szállodába visznek, ahol az ENSZ vendége leszek. Oda is értünk, ám ott kiderült: mindegy, hogy én hány napot voltam fogságban, ha nincs útlevetem, nem lakhatok a jó kis szállodában, mert ugye be kell jelentkezni. Azt meg útlevél nélkül nem lehet. Na jó, mondtam, akkor menjünk a kínába, ott nem kérnek útlevélet. El is elmentünk a kínai szállodába, nem is kértek útlevélet. Kényelmes volt az is. De ott már nem volt nyitva az étterem. Na mindegy, vannak éjjel-nappali étkezdék, mint a Kentucky

Fried Chicken vagy hasonlók, úgyhogy az első kinti vacsorám hasábburgonya volt egy fél csirkével, egy kis savanyúsággal.

Ami pedig a jövőt illeti, a feleségemnek azt ígértem, abban a pillanatban, amikor ő elmegy nyugdíjba, én leteszem a békefenntartási lantot. De amíg ő dolgozik, hadd tehessem én is azt, ami a munkám.

Szomszédolás

A HONVÉDSÉG KAPUJÁBAN

Keresztelő ide, névadó oda, eltelt nyolcvan esztendő és Szentendre városa katonaváros maradt. Olyannyira, hogy ama kapu is két ajtót jelent. Olyannyira, hogy manapság szerződéses katonák, leendő tiszthelyettesek, tisztek itt tanulják meg mesterségük legalapvetőbb fortélyait, itt ébrednek rá arra igazán, mi is az az „Ébresztő, föl!” Na igen, manapság már senki sem kapja fel a fejét arra, ha a szentendrei laktanyát a „honvédség kapujaként”

Mikusi Zsolt ezredes

emlegetik. E titulushoz azonban jár egy kis előélet-vázlat.

Merthogy annak immár idén tíz éve, hogy itt indult útjára a honvédség egyintézményes tiszthelyettes-képzése, ma ismert néven az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskolában. És annak is már idén hat esztendeje, hogy itt hozták létre a haderő új kiképző szervezetét, az MH Központi Kiképzőbázist.

No de addig? A garnizon utcáin az eltelt évtizedekben rendre masíroztak minden rendű és rangú katonaelemek, m. kir. kaszárnyájában szolgáltak vasútépítők, hidászok, kaptak itt útravalót államrendőrségi újoncok, műszaki hadapródok. Mígnem az éppen aktuális és még néphadseregi átszervezések e laktanyában adtak otthont az első központi tiszthelyettesi iskolának, majd sok évtizedig a parancsnoki szakos tisztképzés fellegetvárának, a Kossuth Lajos Katonai Főiskolának. És jöttek az „újabb kori” tiszthelyettesek, s jöttek az ország minden tájáról a honvédséghez szerződők.

A történet folytatásához, íme két parancsnoki nyilatkozat.

BÁZISSZEMLÉLET

– „Nem kell a szerencsében elbizakodni, csupán arra legyen gondunk, hogy magunkat erősítsük” – ad egy Görgey-idé-

A DUNAKANYAR „KAPUJA” SZENT-
ENDRE: 1930 FEBRUÁR-
JÁBAN A TISZTELGŐ
SZÁNDÉK JELÉÜL
GÖRGEY ARTÚRRÓL
NEVEZTÉK EL A VÁROS
PANNÓNIA-PUSZTÁJÁN
MEGÉPÜLT LAKTANYÁT.
A HONVÉDSÉG
„KAPUJA” SZENT-
ENDRE: 2011 MÁRCIU-
SÁBAN, A KATONAE-
LŐDÖK EMLÉKE ELŐTTI
FŐHAJTÁS JELÉÜL,
ISMÉT A NAGY TÁBOR-
NOKRÓL NEVEZIK EL
A VÁROS PANNÓNIA-
TELEPÉN LÉVŐ
LAKTANYÁT.
NA, DE NYISSUNK IS
BE A HONVÉDSÉG
KAPUJÁN...

zettel alaphangot gondolatainak Mikusi Zsolt ezredes, a központi kiképzőbázis parancsnoka, aki Afganisztánban az ISAF főparancsnokságán igazgatóhelyettesként, és Németországban, a szövetség iskolájában oktatóként szolgált.

vább színesítsem a palettát, szerepünk van a tiszthelyettesi vezetői képzésben és az előmeneteli tanfolyamok programjainak végrehajtásában is.

A sűrű hetek-hónapok során egyébként a Mecseri János – az 1956-os for-

A csapatoknál számítanak arra, hogy az újoncok az alapkiképzésük végére egyéni fegyvereiket, pisztolyukat és gépkarabélyukat a készség szintjén tudják használni, képesek lesznek a terepen az elvárásoknak megfelelő harcászati mozzanatok, egyesharcos-feladataikat, illetve kiskötelékbeli feladataikat végrehajtani. Bízniuk kell abban, hogy akár Szolnokon vagy Tatón, akár Debrecenben vagy Hódmezővásárhelyen folytatódják is a felkészítésük, a kötelezőképzések során senkinél sem kell az alapoknál kezdeni. Megjegyzem, hogy a „küldő” alakulatok vezénylő-zászlósi, kiképző szakemberei egymásnak adják a kilincset nálunk, ugyanis valójában itt, Szentendrén ismerhetik meg közelebről emberek képességeit. Tudniillik katonáik, amint elszegődtek a honvédséghez, nyomban hozzánk, a Mecseri János kiképzőosztály állományaiba kerülnek, s az alapképzés után mennek vissza leendő szolgálati helyükre.

Itt kell megemlítenem, hogy a kiképzés színvonalának magas szinten tartásához nélkülözhetetlen az MH Összhad-

Az 1930-ban átadott Görgey Artúr laktanya egyik épülete

– Úgy vélem, nagy elődünk hitvallása a mi hitvallásunk is lehet. Hiszem, hogy jó katonaként erősíteni kell szellemünket, lelkünket és erőnlétünket. Fontosnak tartom, hogy a felkészültségről és az elkötelezettségről szóló hitvallást a katonai pályára készülők is megfogadják. S ha ezt időszakról időszakra sikerül elérnünk, akkor mindent megtettünk, amit egy kiképzéssel foglalkozó katonai szervezetnek meg kell tennie. Ami a régi-új névfelvételt illeti, a honvédelmi miniszter e jeles napként március 30-át jelölte ki. Görgey hadvezéri pályáján fordulópont volt e nap 1849 márciusában: a felvidéki hadjárat közben megbetegedett fővezér – Vetter Antal altábornagy – helyett Kossuth a hadsereg parancsnokságát ekkor bízta ideiglenesen Görgeyre.

Nos, bázisunk alaprendeltetése, hogy a honvédséggel szerződött újoncoknak a lehető leghatékonyabb, egységes alapkiképzést adjuk. S persze tudjuk, erre időszakonként három-három hónapunk van. Emellett az év bizonyos időszakában, nyár végétől az ősz végéig, közel ezren – köztük az éppen itt lévő szerződésesek, a tanulmányaikat megkezdő tiszt- és tiszthelyettes-jelöltek – egyszerre, egy időben nálunk részesülnek egységes alapkiképzésben. S hogy to-

radalom katona mártír ezredese – nevével viselő kiképzőosztályunk ekkor kibővül a „szomszéd vár”, az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola kiképzőinek századával. Így a szerződéses katonákkal párhuzamosan, ugyanazon elvekkel, programmal és követelményekkel készítjük fel a Zrínyi-egyetemre felvett tisztjelölteket, a tiszthelyettesi pályára készülő hallgatókat.

erőnemi Parancsnokságával, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetemmel, házon belül az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskolával meglévő mindennapos együttműködés, mindennapos katonai szakmai párbeszéd.

A nemzeti vonatkozású feladataink mellett hadd említsek meg végül egy újdonságot is. Idén áprilisban NATO-akkreditációs tanfolyamra kerül sor nálunk,

Dr. Kovács Tibor mérnök ezredes

a rögtönzött robbanóeszközök elleni védelem témakörében. A kétételes program célja, hogy a részt vevők, itt szerzett ismereteik birtokában, képesek legyenek majd e témáról kiképzési tervet készíteni, s nemkülönben, a kiképzést módszertanilag levezetni.

EZÜSTCSILLAGOSOK

– A jelenlegi tiszthelyettes-képzés a közeljövőben átalakul – ezt már a kiképzés másik szentendrei „erősségének” első embere, az MH Kinizsi Pál Tiszthelyettes Szakképző Iskola igazgatója, dr. Kovács Tibor mérnök ezredes újságotlta.

– A 2011/2012-es tanév azonban még a megszokott feltételekkel, a megszokott képzési kínálattal indul. Így mindazon érettségizett fiatalok, akik érdeklődnek a hivatásos tiszthelyettesi pálya iránt, és parancsnoki, repülésbiztosító, híradó, műszerész, szerelő és fegyverműszerész ágazataink valamely szakirányán nappali munkarendben kívánnak továbbtanulni, a jelentkezési lapot megelőző keressék a területileg illetékes toborzóirodákon, vagy töltsék le honlapunkról. A jelentkezési határidő február 28. S a jelentkezők ne feledjék: pluszpontokat ér a jogosítvány, az idegennyelvtudás, valamint az, ha valaki a honvédelmi ismeretek tantárgyból érettségizik. Az iskolarendszeren kívüli felnőttképzés iránt érdeklődő, már beosztásukban szolgáló szerződéses katonák figyelmébe ajánlom, hogy a levelező

honvéd tiszthelyettes-képzés várhatóan szeptembertől átalakul, jelenleg ezzel kapcsolatban pontos információkkal nem rendelkezünk.

Szóval, az idén tízesztendő, egyintézményes tiszthelyettes-képzés története a honvédség sikertörténete. Kitűnő alap a megújulásra, amelyre házunk táján mindig is akkor került sor, amikor a tiszthelyettesek és a zászlósok „munkaerőpiacán” – vagyis a honvédségnél – megváltoztak a követelmények. Így volt ez a rendszerváltás idején, hiszen az akkori döntések alapján egyebek mellett a tiszthelyettes-képzést is közelíteni kellett a szakmunkásképzés „civil” rendszeréhez. A döntés sikerrel végrehajtott: ma már mind a civil, mind pedig a szolgálati törvények, jogszabályok követelményeinek megfelelő szakképzést

Ami pedig a tiszthelyettes-képzés átalakulását illeti, ismét a honvédségi igényekhez történő alkalmazkodásról van szó. Az elképzelésekről ma már lehet néhány dolgot tudni. Így például azt, hogy a szerződéses legénységi állományba tartozó, csapatnál szolgáló, tiszthelyettesi szolgálatra tervezett katonák kiképzésének erősítése kerül majd előtérbe, de nem mind OKJ-s szakmai képzési formában. E célnak megfelelően, például a lövészek, a tüzérek, a műszakiak elsősorban a bizonyos ideig tartó, speciális tartalmú tanfolyamok rendszerében tudják a beosztásuk ellátásához szükséges ismereteket megszerzeni.

Az elképzelések között szerepel az is, hogy akik viszont a nappali munkarendbe kerülnek be hozzánk, azok kép-

folytatunk, a paragrafusok minden betűjének eleget tesz oktatási és vizsgáztatási rendszerünk. A siker egyik fontos jele, hogy az országos képzési jegyzékben (OKJ) nyilvántartott képzéseinkre gyakran öt-tízszeres a túljelentkezés. A következő, szeptembertől kezdődő, tanévben is száz nappali munkarendű tiszthelyettes-jelölt kezdheti meg tanulmányait. Hozzáteszem, hogy a jelenlegi képzések – a szakaszvezetőtől a törzszászlósig – biztosítják az élethosszig tartó tanulás lehetőségét. A szakképzések, előmeneteli és nyelvtanfolyamok, át- és továbbképzések végrehajtása során, egy tanévben mintegy 1600 tiszthelyettes-jelölt, tiszthelyettes vagy zászlós fordul meg nálunk.

zési ideje a jelenlegi egyről két tanévre növekedne. Várhatóan csak olyan szakmák (légijármű-szerelő, repülésirányító, speciális híradótechnika) esetében indulna nappali oktatás, amelyek betöltése nem lehetséges a szerződéses legénység sorából. Az új szisztéma kidolgozásának műhelymunkája már megkezdődött. Mint iskolánk történetében annyiszor, most is a kamarai jogkört gyakorló képviselői határozzák meg a képzési igényeiket és követelményeket.

Legyen szó a „régiről” vagy az „új” képzési rendszerről, továbbra is alapvető feladatunk az előjárói, honvédségi igényeknek megfelelő, magas szinten felkészített tiszthelyettesek kibocsátása.

Negyvenből öt

HA EGY TANFOLYAMOT NEGYVEN JELENTKEZŐBŐL CSAK ÖTEN FEJEZNEK BE, BESZÉLHETÜNK AKÁR KUDARCRÓL, AKÁR TÚL MAGAS KÖVETELMÉNY-TÁMASZTÁSRÓL. HA VISZONT EZ A TANFOLYAM A KÜLÖNLEGES ERŐK KIVÁLASZTÁSI KURZUSA, AKKOR EGYÉRTELMŰEN SIKERTÖRTÉNET, HISZEN EZ AZ ARÁNY MÉG AZ USA-BELI SPECIAL FORCES-KÉPZÉSEKEN IS TÍZ SZÁZALÉK.

MINDEN A FEJBEN DŐL EL

Az MH 34. Bercsényi László Különleges Műveleti Zászlóalj kiválasztó tanfolyama ezek alapján igencsak sikeresnek ítélni, hiszen az elképzelhetetlenül magas fizikai és pszichikai követelményeket támaztó kiképzés végén ötven „talpon maradtak” – tudtuk meg Varga Károly őrnagytól, a tanfolyam parancsnokától, a különleges műveleti zászlóalj századparancsnokától. A „különlegesek” rendszeresen toboroznak a hadsereg többi alakulatánál, hogy az ott szolgáló szerződéses és hivatásos katonák közül kiválasszák azokat, akik beléphetnek ebbe az „elit klubba”. A belépőjegy viszont egyálta-

lán nem olcsó: az átlagot magasan meghaladó felkészültség, motiváltság, kitartás szükségeltetik hozzá. Legutóbb negyvenen érkeztek Szolnokra, hogy megmérettessék magukat. A fizikai felmérésen (többek között nyolcezer méter fegyveres, felszereléses futás, képerces felülés és fekvőtámasz, hat méter kötélmászás, húzózkodás, valamint kétszáz méter úszás) nyolcan estek ki. A kéthetes, négy fázisból álló kiképzés során aztán szép lassan további huszonhét katona búcsúzott „különleges álmaitól”. Az első kiképzési fázis fizikai felkészítése volt az első rosta, itt sokan „elvéreztek”. De a további fázisok –

– A legtöbbször fejben dőlnek el a dolgok – mondja Varga őrnagy. – Többéves tapasztalatunk, hogy a fizikailag jól felkészült jelentkezők többsége mentálisan nem bírja a terhelést. Ennek több oka is lehet: időközben rájön, hogy „nem ezt a lovat akarta”, a nagy terhelés miatt hajlik a könnyebb ellenállás irányába, vagy egyszerűen rájön, hogy ehhez a feladathoz nem rendelkezik kellő fizikai-pszichikai felkészültséggel, motiváltsággal. Mindez teljesen természetes Varga őrnagy szerint, jobb, ha a kiválasztás során derül ki

Amikor a kiképzés utolsó napjaiban, a gyakorlótéren találkoztunk a végletekig elcsigázott, megmaradt csapattal, kézenfekvő volt a kérdés: mi tartotta itt őket?

Hellenparth András, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem Kossuth Lajos Hadtudományi Karának harmadik éves, felderítő szakos hallgatója nem is érti a kérdést: világéletében erre a pályára készült, s a kiválasztó tanfolyam – minden brutalitásával együtt – csak megerősítette elhatározását.

– Ahol ilyen magasak a követelmények – mondja –, ott a leendő tisztek biztosak lehetnek abban, hogy választott pályájukra a legjobbakatól kapják a legjobb felkészítést.

Hasonlóképpen gondolkodik Simon István Ferenc, aki a hódmezővásárhelyi MH 5/62-es lövészászlóalj szerződéses katonájaként jelentkezett a kiválasztásra.

– Nekem komoly terveim vannak a hadsereggel – indokolja döntését. Értelmes, kihívást jelentő munkát szeretnék végezni. Terveim között szerepel a továbbtanulás itthoni és külföldi tanfolyamokon, a missziós szolgálat és a nyelvtanulás.

Nos, ők – másik három társukkal egyetemben –, elképzeléseik megvalósításához megtették az első lépést: legyőzték önmagukat. A kiválasztás végzetével Hellenparth hallgató diplomája megszerzésére készül, s jó esélye van arra, hogy a különleges műveleti zászlóaljnál kezdje tiszti pályafutását. Simon István Ferencre pedig egy kilenc hónapos angol nyelvtanfolyam vár, aztán a különleges műveleti alaptanfolyam, majd a Bercsényi-zászlóalj.

tereptan, harcászat – is sok áldozatot követeltek. Persze ezen nem kell csodálkozni, hiszen a képzés tematikája szerint – napi maximum három óra alvással – teljesítőképességük határáig terheltek az aspiránsokat. Minden nap és éjszaka, tárgykortól függetlenül, minimum negyven kilométer harcszerű körülmények között megtett menettáv várta a katonákat. Jó esetben. Mert aki például eltájolta magát a Pilis hegyei között, akár hatvan kilométert is megtehetett. Persze nem véletlen ez a nagy leterhelés, hiszen az aspiránsoknak jó másfél év elteltével már az afganisztáni hadműveleti területen kell bizonyítaniuk felkészültségüket, éles helyzetben.

mindez az érintettek számára, és nem a műveleti területen. Viszont az az öt katona, aki sikerrel vette az akadályt, megváltotta a következő belépőt: a jogot arra, hogy elkezdhesse az MH Békétámogató Kiképző Központ kilenc hónapos különleges műveleti alaptanfolyamát, ahol már speciális beosztásaikra készítik fel őket. A képzés végzetével megkapott zöld baret és ejtőernyősjelvény azt jelenti, hogy teljes értékű – bevethető – különleges műveleti katonákká váltak. (Mindenesetre jelzésértékű, hogy a mostani kiválasztást sikeresen abszolváló öt aspiráns közül hárman katonai főiskolás hallgatók, ketten pedig szerződéses katonák.)

CSÚCSRA JÁRATÁS

Régi dandár, új parancsnok

SZINTE FOLYAMATOS MISSZIÓS SZOLGÁLAT, CSAPAT-ÖSSZEKOVCOLÁS, KIKÉPZÉSEK ÉS GYAKORLATOK, VALAMINT KÖTÉLTÁNC AZ ANYAGI LEHETŐSÉGEK ÉS A MEGOLDÁSRA VÁRÓ SZÁMTALAN PROBLÉMA KÖZÖTT. AZ MH 25. Klapka György Lövészdandár tavalyi és az idei szolgálati és munkafeltételei, valamint a velük szemben támasztott követelmények között alig van különbség.

Ha csak az nem, hogy míg 2010-ben a missziós feladatok nagy részét a dandár Tatán települt alegységei vitték, idén szolnoki zászlóalj – az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóalj – viseli a külszolgálat terheinek nagy részét – tájékoztatta magazinunkat Sándor Zsolt ezredes, a dandár új parancsnoka. Sándor ezredest tavaly augusztus 2-án nevezték ki a dandár parancsnokának, miután visszatért az Amerikai Egyesült Államokból, ahol a norfolki NATO-parancsnokságon szolgált. A ki-nevezése óta eltelt fél esztendő (személyét illetően is) roppant mozgalmas volt – derül ki szavaiból. Noha amerikai szolgálata előtt a dandár alárendeltségében működő szolnoki zászlóalj parancsnoka volt, az egész dandár életére nem volt (nem lehetett) teljes rálátása. Egy ilyen nagy katonai szervezet parancsnoki teendőinek átvétele hosszú –

s nem egy meglepetést is okozó – folyamat. S e folyamat során érik az embert kellemes és „nem szeretem” benyomások is. Az első legkellemesebb benyomása – idézi fel az ezredes –, a Tatán szolgáló szerződéses és hivatásos katonák, közalkalmazottak felkészültsége, motiváltsága volt.

– Jóleső érzéssel láttam, hogy ezen a területen nincs különbség a két helyőrségben szolgálók között, azonban az is kiderült pár hét, hónap alatt, hogy vannak még tartalékok a „rendszerben” – teszi hozzá. Kiderült ugyanis, hogy roppant magas volt a dandárnál a belső vezénylések száma – ha valahol hiány-

A PARANCSNOK

Sándor Zsolt ezredes 1989-ben végzett a Kossuth Lajos Katonai Főiskola gépesített lövész szakán. Lövésztisztként a szakaszparancsnoki beosztástól kezdve a megbízott zászlóaljparancsnoki beosztásig végigjárta a rendfokozati és beosztási skálát. 1996-ban került az MH 88. Gyorsreagálású Zászlóaljhoz, mint hadműveleti tiszt, majd a szervezet átalakítása után az MH 1. Könnyű Vegyes Ezred parancsnokhelyettese lett. Egy újabb átszervezést követően lett a jogutód alakulat, az MH 25/88 Könnyű Vegyes Zászlóalj parancsnoka.

Magasabb parancsnoki végzettségét a bécsi katonai megfigyelői tanfolyamon, a németországi (Oberammergau) NATO-törzstiszti tanfolyamon, az Amerikai Egyesült Államok (Monterey) békeműveleteket tervező tanfolyamán, valamint Washingtonban, az USA Nemzetvédelmi Egyetemen szerezte meg. Missziós szolgálatot Irakban és Kuvaitban (UNIKOM

– hadműveleti tiszt), valamint Afganisztánban, az MH Tartományi Újjáépítési Csoport parancsnokaként teljesített.

Angol nyelvből állami felsőfokú C, spanyol nyelvből állami középfokú C vizsgával rendelkezik.

zik egy ember, azt ne máshonnan vezényeljük oda, mert ezzel a régi helyén teremtünk hiányt; néhányan elkényelmesedtek az évek folyamán, és néhány – különböző szintű – parancsnokot rá kellett ébreszteni arra, hogy a „csillaggal” felelősség is jár, s a katonák egyáltalán nem veszik rossz néven, ha magabiztos parancsnok vezeti őket. Ezen problémák egy részét – az érintettekkel folytatott személyi beszélgetések során – viszonylag hamar orvosolni lehetett, viszont maradtak olyan megoldásra váró kérdések, amelyek személytől függetlenek, vagyis azokat csak szervezeti átalakításokkal, állománytábla-módosítással lehet megoldani. Ebben viszont szerencsére – mondja a parancsnok – előljárói is egyetértenek, és a lehetőségek függvényében támogatják is elképzeléseit.

No igen, „a lehetőségek függvénye”. Egy dandár élete nemcsak misszióból, gyakorlatból és kiképzésből áll, hanem az úgynevezett mindennapi életből is. Vagyis megfelelő élet- és munkakörülményekből, infrastruktúrából és logisztikai háttérből. Nos, ezen a területen igencsak van mit tenni Tatán. A 2004-ben elindított laktanya-rekonstrukciós

program az ország (és a honvédség) teherbíró képessége miatt jelentősen lelassult, a rendelkezésre álló anyagi források ma jószerével csak az állagmegóvásra elegendők. (E területen is volt szükség némi szemlélet-változtatásra – teszi hozzá Sándor ezredes –, mert meg kellett értenni mindenkivel, hogy pénz hiányában az ésszerű gazdálkodással, a meglévő javak gondos megóvásával önmagunknak tartjuk fenn a megfelelő körülményeket.) Megóvással persze nem épülnek új épületek, s a beázó tetőket, az egyre romló állagú épületeket sem lehet felújítani, de jelentősen megnövelhető élettartamuk addig is, amíg megteremtik a szükséges anyagi forrásokat.

De térjünk vissza az alaprendeltetéshez – mondja a dandárparancsnok –, s elkezdje sorolni az idén előttük álló feladatokat. Miután tavaly a dandár tati alegységei „vitték” a missziókat (PRT, KFOR, EUFOR), 2011-ben a hazatérteket újra össze kell kovácsolni: módszertani foglalkozások, lövészetek, gyakorlatok sorával kell biztosítani, hogy az év végére bevethető (hadra fogható) legyenek. Erre többek között azért van szükség, mert a missziós

szolgálatok óhatatlanul is szétforgácsolják a dandárt. Bár már hosszú évek óta alapelv, hogy misszióba lehetőség szerint szervezetszerű alegységeket küldenek, ugyanakkor az adott misszió gerincét adó alegységek mellett szükség van speciális beosztá-

sokat (híradó, egészségügyi, jogi, személynegy stb.) ellátók kiküldésére is. Így könnyen előfordul, hogy kiutazik a műveleti területre egy komplett szakasz vagy század, de nem biztos, hogy minden parancsnokuk is velük tart. Egy másik alegységnél pedig lehet, hogy kizárólag parancsnokok és egyéni beosztást ellátók mennek misszióba, „árván hagyva” az itthon maradókat. Így aztán a hat hónapos

kiküldetést követően, amikor mindenki újra együtt van a helyőrségben, vissza kell állítani az eredeti helyzetet, vagyis mindenkinek (lövész, tüzér, páncélos stb.) újra el kell foglalnia a helyét eredeti szervezetében és beosztásában, s meg kell kezdenie a felkészülést, az összekovácsolást alaprendeltetésének ellátására. Ezért idén márciusban kitelepülnek a gyakorlóterekre, és

kétféle etapokban rajkiképzés-szinttől a zászlóaljszintű, éleslövészettel egybekötött harcászati gyakorlatig minden feladatot végrehajtanak. S ez nem csekély feladat, hiszen például egy BTR-80-as páncélos szállító harcjármű kezelőszemélyzetét – akik talán hat hónapja nem is látták egymást – újra egy csapatá kel gyúrni. A tüzér, a harcko-

csizó vagy a páncéltörő beosztásban szolgálóknak pedig, akik szintén fél éve nem lőttek, lehetőséget kell biztosítani ismereteik felfrissítésére. És akkor még nem beszéltünk a vezető szervekről, törzsekről, amelyeknek szintén vissza kell zökkenniük a régi kerékvágásba, hiszen a hadműveleti területen egészen más feladatokat kellett megoldaniuk, mint itthon, eredendő beosztásukban. Ezért tervezte úgy Sándor ezredes, hogy a dandár tati „szekcióját” ezt az évet kiképzéssel fogja tölteni. Már ha az égiek is úgy akarják. Mert a tavalyi (és az idei) év roppant szélsőséges időjárása keresztülhúzhatja a leggondosabban kidolgozott kiképzési tervet is. Ha a katasztrofális belvízhelyzetet esetleg tavasszal egy, a 2006. évihez hasonló árvíz is súlyosbítani fogja, akkor borulnak az elképzelések, a katonáknak a gátakon kell helytállniuk. De ez utóbbiak szerencsére ma még a „ha” kategóriába tartoznak, egyelőre úgy terveznek, hogy kiképzéssel töltsék az idejüket.

A költséghatékonyság érdekében gép- és harcjárműveik mindvégig a gyakorlótéren maradnak, s ott hajtják majd végre karbantartásukat is, így rengeteg szállítási költséget takarítanak meg. Ezzel egy időben a missziós feladatokat (KFOR, PRT) átveszi a „könnyű vegyes”, továbbra is részt vesznek az afganisztáni kiképző misszióban (OMLT), az EUFOR-ban pedig önmagát váltja a dandár. Tennyel tehát idén is lesz elegendő, de a parancsnok nem aggódik; szerinte a dandár állományának felkészültsége és hozzáállása biztosítja a múlt évihez hasonló színvonalú eredmények elérését. Végezetül megkér, hogy feltétlen említsem meg: tevékenységük sikeréhez, kiképzésükhöz nagyban hozzájárulnak a honvédség más alakulatai is, például – a teljesség igénye nélkül – az MH Bakony Harckiképző Központ, az MH 37. II. Rákóczi Ferenc Műszaki Ezred és az MH 86. Szolnok Helikopterbázis.

Mai szemmel már igencsak érdekes, hogy az első tervezési munkálatok alig öt esztendővel azután kezdődtek meg, hogy hadrendbe állt az amúgy szintén évtizedeken át sikeres Leopard 1-es harckocsi. Persze a dolog korántsem véletlen: a hidegháború kellős közepén Németország is nagy figyelmet szentelt a szovjet harckocsi-fejlesztéseknek. Bár a legendás, 105 mm-es brit L7-es harckocsi-löveg igen komoly tüzert

biztosított már a Leopard 1-esnek is, de a német Rheinmetall L44-es jelű, 120 mm-es lövegének tervei olyan ígéretesnek bizonyultak, hogy a német katonai vezetés szerette volna azt a Leopard-ban látni. Az MBT-70-es közös, amerikai-német superharckocsi-projekt bedőlése után Németország önállóan lépett tovább.

ÖSSZEÜJTÖTT TAPASZTALATOK

Ennek, illetve egy korábbi, a hatvanas évek második

felében folytatott programnak az eredményeit felhasználva indulhatott meg az új, akkor még 50 tonnás maximális tömegűre tervezett, turbó-dízel hajtóművel ellátott nehéz harckocsi tervezési munkálata. A tizenhat, immár hivatalosan is Leopard 2-esnek elnevezett prototípus megépítésére már 1971-ben szerződés született. A készülőben lévő új harckocsi felkeltette az Amerikai Egyesült Államok figyelmét is, így 1973-ban, a hetes

számú prototípust megvásárolva, alapos vizsgálatnak vetették alá azt. A Jom Kippur-háború néven elhíresült 1973-as izraeli-arab hádjárat tapasztalatai eléggé egyértelműen (és véresen) bizonyították be, hogy egészen új alapokra kell helyezni a harckocsi páncélvédelmét. Ennek megfelelően az immár 60 tonnásra emelt tervezett maximális tömegű Leopard 2-es is átalakult: speciális résekkel kialakított, üreges páncélzata már sokkal nagyobb védelmet nyújtott kezelőszemélyzetének. Ekkor alakult ki a korai

Leopard 2-esekre jellemző „Tigris-szerű” torony is. A masszív, szögletes harckocsi-torony valóban erősen emlékeztetett a második világháború talán leghíresebb nehéz harckocsijának tornyára.

A 19-es számú, Leopard 2AV jelzést viselő prototípus 1976-ban az Egyesült Államokba került át, ahol az XM1 Abrams prototípusával hasonlították össze.

A versenyből végül is a hazai harcjármű került ki győztesen.

EGY KARRIER ELINDUL

A fejlesztés mindeközben Németországban gőzerővel folyt: 1977-ben már egy kis szériás, orrpáncélzatában megerősített sorozatot rendelt meg a védelmi tárca, majd még az év szeptemberében, öt gyártási sorozatra elosztva, összesen 1800 sorozatgyártású Leopard 2-es megrendeléséről született döntés.

Siker Európából

SZERINTEM SENKI NEM SEJTETTE 1970-BEN A KRAUSS-MAFFEI CÉG MÉRNÖKEI KÖZÜL, HOGY A LEGSIKERESEBB EURÓPAI NEHÉZHARCKOCSI-CSALÁD TERVEZÉSÉBE FOGTAK BELE. NÉMET PRECIZITÁS, KIEMELKEDŐ PÁNCÉLVÉDELEM, MEGFELELŐ TÚZERŐ ÉS A TAPASZTALATOK ALAPOS ÁTGONDOLÁSA: A LEOPARD MÁSODIK GENERÁCIÓJA ELINDULT A SIKER ÚTJÁN.

ACÉLOS LEOPÁRD

1979. október 25-én át is adták az első példányt, s ekkor már megszületett az első exportsiker is: a holland haderő (miután az Egyesült Államok elutasította a 120 mm-es löveggel felszerelt Abrams-változatra szóló igényüket) márciusban négyszáznegyvenötöt rendelt a Leopard 2-esekből. Az első exportsiker után beindult a „láncfalpas szekér”: Svájc például 1983-ban 35 példányt rendelt, majd további 345 harckocsit saját maga szerelt össze, licenc alapján.

A sorozatgyártott példányokba már a Rheinmetall 120 mm-es L44-es jelű lövege került, amely képes volt nagy távolságból az összes szovjet harckocsi leküzdésére, még szemből is. Ehhez persze kellene az olyan lőszer, mint a DM-33 APFSDS-T páncéltörő lövedék, mely 560 milliméternyi páncéltat átütésére képes 2000 méteres távolságból.

A gyalogság és a páncélozatlan célok ellen a német változat két, 7,62 mm-es MG-3 géppuskával (itt ismét a második világháború közön vissza: ez a fegyver

a német MG 42-es alapjára épült) veheti fel a harcot.

ÚJABB LENDÜLET

Hamar kiderült, hogy a német mérnökök egy remekül továbbfejleszhető, az MTU turbó-dízel hajtómű kategóriájában igen gazdaságosan üzemeltethető harckocsit alkottak meg. Az igazán komoly első ugrást a Leopard 2A5 változat jelentette. Itt jelent meg az azóta jól ismert, ék alakúra átalakított toronypáncéltat, amely jelentősen megerősítette a torony védettségét előlről és oldalról is, főleg a kumulatív lövedékek ellen.

Az új modulok elhelyezéséhez át kellett tervezni a löveg tartó- és mozgatószerkezetét is. Új páncéltatot kapott a harckocsi elülső része is, s áthelyezték a harckocsi-parancsnok optikai feldehítérendszereit is. Átkerült az irányzó optikai, éjjel-nappal használható felderítő- és célzó-rendszere is: a torony eleje helyett annak tetején helyezték el. A torony vezérlése már teljesen elekt-

ronikus, míg a lövegbölcsőt úgy tervezték át, hogy később fogadni tudja a már akkor tervezett, L55-ös hosszabb lövegcsövet is. A megerősítésnek köszönhetően már az L44-essel is használható a nagyobb átütő képességű DM-53 APFSDS páncéltörő lőszer is. Az A5-ös változat újabb lendületet adott a fejlesztéseknek: a Krauss-Maffei szakemberei 2010-ben már a városi harcra optimalizált 2A7+ változatot mutatták be.

GLOBAL LEOPARD

Napjainkban a németek e két szóval reklámozzák sikeres harckocsijukat. A típus első külföldi vásárlója, Hollandia, 1981 és 1986 között kapta meg 445 harckocsiját. Ezekből a hidegháború lezárulta után száztizennegyed Ausztriának adott el a holland kormány, majd nyolcvanhat az Afganisztánban kellemtelen tapasztalatokat szerzett Kanadának. Ötvenkét ex-holland Leo2-es Norvégiába, harminchét Portugáliába került. Svédország 280 Leopard 2-est állított hadrendbe, ebből 1600 volt német 2A4-es változat (Stridsvagn 121), míg a 2A5 változatra hajazó Leopard 2(S)-ek Stridsvagn 122 néven kerültek hadrendbe. Spanyolország bérelt, majd meg is vásárolt száznyolc 2A4-est, majd kétszáz-tizenkilenc Leopard 2A6-ost gyártottak, Leopardo 2E néven. Új gyártású vagy használt Leopard 2-eseket állított hadrendbe Lengyelország, Dánia, Finnország, Görögország, Törökország és Chile is.

NaviStar MaxxPro

A HUMVEE UNOKÁJA

ÚJ ÉV, ÚJ VÉDELMI KÉPESSÉG: EGY EGÉSZEN ÚJ JÁRMŰTÍPUSAL LETTEK GAZDAGABBAN AFGANISZTÁNBAN SZOLGÁLÓ KATONÁINK. AZ AKNAÁLLÓSÁGÁRÓL MÉLTÁN ISMERT MAXXPRO SZÁLLÍTÓJÁRMŰVEK MÁR MAGYAR FELSÉGJELZÉSSEL RÓJÁK BAGHLÁN TARTOMÁNY ÚTJAIT.

Az afganisztáni viszonyok nehezedésében jelentős szerepük van az utakon vagy az út szélén elrejtett aknáknak, improvizált robbanószerkezeteknek. Az Irakban, majd Afganisztánban összegyűjtött (illetve az egészen az 1970-es évek dél-afrikai bozótháborújáig visszanyúló) tapasztalatok alapján egy egészen új járműkategória született meg 2004-re, az aknáknak ellenálló, páncélozott szállító járművéké. Ennek a családnak az első tagja a TSG/FPI Cougar jármű, amelynek három példánya a Magyar Honvédség tűzszerészeinek védelmét fokozza. Két Cougar Pol-e Khumriban „szolgál”, egy pedig Magyarországon segíti a kiképzést.

A CÉL A TÚLÉLÉS

A járműcsalád alapvetően a jól ismert Humvee-k, azaz a már a Magyar Honvédség afganisztáni missziójában is jól ismert HMMWV-k feladatait váltja ki. A

Humvee-k sérülékenysége (még a páncélozott változatoké is) 2006-ra nyilvánvalóvá vált, ahogy a hadviselés a nyílt támadások helyett az elrejtett aknáknak, pokolgépek irányába tevődött át. A lapos fenekű, eredetileg könnyű terepjáró gépkocsinak, nem aknaálló-nak tervezett és szánt HMMWV-k helyére egy vadonatúj járművet kerestek az amerikai fegyveres erők. A többmilliárd dollár értékű, több ezer járművet jelentő megrendelésre számos cég jelentkezett, köztük a NaviStar is. A cég korántsem ismeretlen, hiszen csak az Afganisztáni Nemzeti Hadseregnek 2781 AMTV közepes tehergépkocsit szállít, míg az amerikai AMTV-megrendelések száma jócskán meghaladja a tízezret.

Az aknaálló szállító járművek – így a MRAP 1-es kategóriájába tartozó NaviStar MaxxPro – kialakításánál alapvető tervezési szempont a gépkocsi testének V alakú kialakítása. Ennek

köszönhetően a kerekek vagy a küzdőtér alatt felrobbanó aknáknak, improvizált robbanószerkezetek nyomáshullámát oldalra vezeti el a V-alak, így az nem – vagy csak sokkal nehezebben – képes behatolni a páncélozott utastérbe, a katonák közé. Ezt a képességét 2007 óta már számtalan esetben bizonyította, így nem kevés amerikai és szövetséges katona köszönheti életét vagy megmaradt végtagját a MaxxPro tervezőmérnökeinek.

Maga a jármű kooperációban készült: a területen nagy tapasztalatokkal rendelkező izraeli Plasan Sasa segítette a páncéltest kialakításában. A testet egy International WorkStar 7000 alvárra helyezték. Ez egyszerűsíti a logisztikát, a karbantartást, hiszen számos elem, alkatrész szabadon beszerezhető a kereskedelmi forrásokból. Az alapjármű, a gyári specifikációk és a tesztek tanulságai szerint, képes a 7 kilogramm tömegű robbanóanyag hatásának is el-

lenállni. Ehhez hozzájárul a küzdőtér kialakítása, a különleges, oldalra rögzített ülések használata is. A cél: a lehető legnagyobb túlélőképesség biztosítása aknák vagy lőfegyveres, rakétavető támadások esetében is.

VEGYES FELVÁGOTT

A MaxxPro sikere (és nem mellékesen: megrendelés-állománya) egy egész járműcsaládnak adott alapot. Ma már az „alapváltozat” mellett megrendelhető a Plus változat is, melynek erősebb haj-

tóműve nagyobb terhelhetőséget eredményez. Elérhető a sebesültmentő változat is, amely további külső páncélozással védi a gépjárműben utazó sebesülteket, a személyzetet. A jármű belseje is alaposan átalakult, helyet adva minden szükséges egészségügyi felszerelésnek. A Dash változatot kifejezetten a nehéz afganisztáni viszonyoknak megfelelően fejlesztették tovább. A cél a mobilitás, a

terepjáró képességek növelése volt, így nőtt a motor teljesítménye, de csökkent a gépjármű fordulóköre is. A MaxxPro Dash-ra kiegészítő páncélzat is szerelhető. Nem szenvedhet hátrányt a logisztika sem: nyergesvontató-vál-

tozata, teherszállító és műszaki mentőjármű-változata is van a Dash-sorozatnak.

A MAGYAR SZÁL

Az Afganisztánban a magyar katonáknak átadott NaviStar MaxxPro járműveket az MH Nemzeti Támogató Elem – Afganisztán (MH NTE) katonái vették át, és átcsoportosították azokat a Mazar-e Sharif-i táborba.

Vezetésüket, kezelésüket – amerikai irányítással – már előtte begyakorolták a támogató elem katonái, így ez az

átadásakor nem jelentett problémát. A kijelölt missziók az MH NTE – Afganisztántól folyamatosan veszik át az eszközöket, s a műveleti feladatok ellátásánál használhatják. A páncélozott szállítójárművek megérkezése után is folyamatosan történik a kezelőszemélyzet átképzése, a technikai rendszerek beüzemelése.

A Camp Pannonia táborba január elején érkeztek meg az amerikai haderő által hadszíntéri használatra felajánlott MaxxPro járművek, melyeket az MRAP-feladatok végrehajtásában már használt Cougar-típusokkal együtt használnak.

Amint megérkeztek az eszközök, rögtön elkezdődött a felhasználói állomány átképzése, a fegyverzeti, a híradó- és egyéb technikai rendszerek beüzemelése. A szokottnál is nagyobb páncélozott járművek vezetése és kezelése nem okoz különösebb gondot, hiszen a vezetők egy része már korábban részt vett az amerikaiak által megtartott felkészítő foglalkozásokon, de további szakmai képzéseket is tartanak. Az átképzésben a magyarok segítségére van a Khilagay bázisra települt, és a magyarok patronálására kijelölt amerikai szakállomány.

Tragédia a Borsó-hegyen

A repülőgépen olyan katonák utaztak a koszovói Pristinából Kaszára, akik a 2002 szeptemberétől a NATO-erők részeként tevékenykedő százfős műszaki alakulatban szolgáltak. A gép a magyarországi légi irányítást végző Hungarocontroltól kapott átrepülési engedélynek megfelelő helyen, este 7 óra után néhány perccel belépett a magyar légtérbe. A katasztrófa pillanatában már a kassai repülőtér megközelítését végezte, ennek megfelelően csökkentette repülési magasságát.

A földi irányítással 20.39 -kor szakadt meg a rádiókapcsolata. A térségben tartózkodó másik An-24-es repülőgép jelentése szerint a gép lángolt.

A repülőgép először 800 m-es hosszúságban és 30–40 m-es szélességben tarolta le az erdő fáit, majd a földre csapódott és eközben darabjaira szakadt, kigyulladt és kiégett. A mentési feladat nagyságát jelzi, hogy az An-24-es roncsai csaknem 1800 négyzetméteres területen szóródtak szét.

A szlovák–magyar határtól alig 10

kilométerre lezuhant gép harmincöt utasából és nyolcfőnyi személyzetéből csupán egyetlen utas maradt életben: Martin Farkaš főhadnagy. Ő a katasztrófa időpontjában a gép mosdójában tartózkodott, ami a csodával határos módon egyben maradt, így a főhadnagy – bár a gép lezuhánáskor koponya- és tüdőszérüléseket szenvedett – életben maradt. Rövid időre eszméletét veszítette, majd miután magához tért, mobiltelefonján kérte meg feleségét, hogy értesítse a szlovák hatóságog-

KÉTEZER-HAT JANUÁR 19-ÉN, ESTE NYOLC ÓRA ELŐTT KÖVETKEZETT BE MAGYARORSZÁG TERÜLETÉN A SZLOVÁK KATONAI REPÜLÉS LEGSÚLYOSABB LÉGI KATASZTRÓFÁJA. A BORSOD-ABAÚJ-ZEMPLÉN MEGYEI HEJCE ÉS TELKIBÁNYA KÖZÖTT A BORSÓ-HEGY TETEJÉNEK ÜTKÖZÖTT, MAJD KIGYULLADT ÉS ELÉGETT A SZLOVÁK LÉGIERŐ ANTONOV AN—24V CURL TÍPUSÚ SZÁLLÍTÓ-REPÜLŐGÉPE.

LESZÁLLÓIRÁNYON

kat a repülőgép katasztrófájáról. Eközben természetesen a légi irányítás is riadóztatta a mentést végző szervezetet, hiszen megszűnt a rádiókapcsolata a repülőgéppel.

Az utólagos vizsgálatok megállapításai szerint a repülőgép megfelelő műszaki állapotban volt; a pilóták az engedélyezett minimális repülési magasságnál alacsonyabbra süllyedtek, így ütköztek a hegytetőnek.

NEHÉZ MENET

A mentést nehezítette, hogy a repülőgép a lakott területektől távolabb, a Borsó-hegy tetejére zuhant. A helyszínt először elérő szlovák mentőegységeknek, majd a magyar tűzoltóknak, mentőknek is komoly nehézségeket okozott a repülőgép maradványainak megközelítése. A havas hegyi utak, a mínusz 15–17 Celsius-fokos hőmérséklet és a sötét igen csak megnehezítették a becsapódás nyomán fellobbant tüzek eloltását, a túlélők utáni kutatást, az elhunytak elszállítását. A helyszínt csak a község északi végéből induló keskeny, meredek, kacskaringós hegyi földúton lehetett elérni. A havas, meredek úton még a katonai terepjáró teherautók is csak lépésben tudtak közlekedni. Az erdei helyszín és az éjszakai sötétség miatt a mentésbe bekapcsolódott magyar és szlovák kutató-mentő helikopterek sem tudtak leszállni. A két ország közös mentési erőfeszítéseinek az országhatár sem állíthatott akadályt: a szlovák mentő- és tűzoltóegységek percnyi késlekedés nélkül közelíthették meg a helyszínt. A tragédia egységbe kovácsolta a határ mindkét oldalán élőket.

Kétezer-hét május 19. óta emlékmű örökíti meg a repülőgép-szerencsétlenségben meghalt negyvenkét szlovák katona nevét. A baleset helyszínén, a Borsó-hegyen emlékparkot alakítottak ki; itt negyvenkét kopjafa áll az elhunytak nevével, korával, rendfokozatával. Hejce belterületén pedig egy obeliszket emeltek, amelyet galántai szobrászművészek készítettek el. Az emlékpark és az emlékoszlop a szlovák kormány pénzügyi támogatásával, közadakozásból, egy pénzintézet hozzájárulásával és a hejceiek kétkezi munkájával valósult meg. Felállítását követően minden év január 19-én – így idén is – szlovák és magyar katonák és politikusok emlékeznek meg a hősi halottakról.

ÚJ TERVEK KOVÁCSA

HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum

EGY BUDAPESTI HADITECHNIKAI PARK LÉTREHOZÁSA, A NEMZETKÖZI KAPCSOLATOK HELYES MEDERBE TERELÉSE, S MINDENEKELŐTT EGY HATÉKONYABBAN, ÉSSZERŐBBEN, GAZDASÁGOSABBAN MŰKÖDŐ INTÉZMÉNY KIALAKÍTÁSA. NÉHÁNY TERV ABBÓL A TEMÉRDEKBŐL, AMELYEK MEGVALÓSÍTÁSÁT CÉLUL TŰZTE MAGA ELÉ
A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM MEGBÍZOTT FŐIGAZGATÓJA,
DR. KOVÁCS VILMOS EZREDES.

A Honvédelmi Minisztérium háttér-intézményeként a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeumra (HM HIM) alapvetően kettős feladat hárul: egyrészt meg kell felelnie a fenntartó által elvárt igényeknek, másrészt ki kell szolgálnia a civil szférát mint tudományos, kutatási, közgyűjteményi és közművelődési feladatokat ellátó, országos szakhatósági jogkörrel működő intézmény.

– A Hadtörténeti Intézet és Múzeumot még nyitottabbá kell tennünk, ezért párbeszédet folytatunk (illetve kezdünk a közeljövőben) különböző szervezetekkel (például a Magyar Tudományos Akadémiával, a Történelemtanárok Egyesületével, az 1956-os Intézettel, partnernéműzeumokkal), továbbá oktatási intézmények vezetőivel, hogy megtudjuk: mivel tudnánk az eddigieknél hatékonyabban segíteni a munkájukat.

Ugyanezen célból egyébként a honvédség alakulatainak parancsnokaival is találkozom februárban: meghallgatom az igényeiket, egyúttal ők is megismerhetik a mi lehetőségeinket. Mielőtt belevágnánk az átalakításokba, fontos tisztáznunk, hogy mit vár el a fenntartó, illetve a társadalomnak az a része, amelyet szeretnénk megcélózni – osztotta meg elképzeléseit lapunkkal Kovács Vilmos.

ÚJ UTAKON, KÜLFÖLDÖN

A HM Hadtörténeti Intézet és Múzeum nemzetközi kapcsolatait az elmúlt években egyfajta súlyponteltolódás jellemezte, hiszen külföldi megjelenéseit a hadisír-gondozással, illetve a katonai emlékhelyek ápolásával kapcsolatos események uralták. 2010 őszén azonban ezek a feladatok átkerültek a miniszté-

rium keretein belül működő Társadalmi Kapcsolatok és Hadisírgondozó Hivatalhoz.

– A honvédelmi vezetés e döntése egyfelől megteremtette számunkra annak lehetőségét, hogy azokra a területekre koncentráljunk, amelyek eddig talán kissé háttérbe szorultak, másfelől nemzetközi kapcsolatainknak is új irányt adhatunk. Fel kívánjuk újítani például az együttműködést az osztrák társintézménnyel, a Heeresgeschichtliches Museummal. Erre ráadásul a közeljövőben kiváló lehetőség kínálkozik, hiszen áprilisban éppen Bécsben veszi kezdetét az a másfél hónapos kiállítás- és konferenciasorozat, amelyet a LAJTA monitor vízre bocsátásának 140. évfordulója apropóján rendeznek, többek között a HM HIM részvételével – engedett bepillantást a közeljövő terveibe a megbízott főigazgató.

S ha már szóba került a LAJTA: a nevezetes dunai hadihajó szerepet kapna a HM HIM egy másik nagyszabású tervében, amelynek sikeréhez csakugyan elengedhetetlenek a jó nemzetközi kapcsolatok. Egy, az első világháború kitörésének 100. évfordulójára, azaz 2014-re tervezett kiállításról van szó, amelynek különlegességét az adná, hogy a

pesti szabadtéri kiállítóhely létrehozását, a Hadtörténeti Múzeum tulajdonában lévő haditechnikai eszközökből. Ezek többsége ugyanis jelenleg a nagyközönség elől elzárva, különböző raktárakban porosodik, például a Budaörsi úti Petőfi laktanyában vagy Ócsán.

– Mindez különösen azért szomorú, mert ezekből az egyébként rendkívül ér-

LAJTÁN, illetve egy vontatóhajón rendeznék be, s hosszabb-rövidebb időre megállna a Duna számos, megfelelő infrastruktúrával rendelkező kikötőjében – hazánkban, illetve a határainkon túl. A terv kétségtelenül egyedülálló, s ha megvalósul, méltán tarthat majd számot nagy érdeklődésre, ugyanakkor a külföldi partnerintézmények bevonása nélkül nehezen megvalósítható, kiváltképp azért, mert az úszó kiállítás a tervek szerint Bécsből indulna.

A HIÁNYZÓ LÁNCSZEM A HELYÉRE KERÜL

Hazai vonalon is erősítene az intézmény. Tervezik például egy buda-

tekes légvédelmi gépágyúkból, ágyúkból, tarackokból, harcjárművekből, repülőgépekből, helikopterekből olyan haditechnikai parkot lehetne létrehozni, amely európai összehasonlításban is megállná a helyét, s bizton állíthatom, a látogatók körében is nagy népszerűségnek örvendene. Éppen ezért már meg is tettük az első lépéseket: felvettük a kapcsolatot a honvédelmi vezetéssel, s remélem, megkapjuk majd a szükséges támogatást, már csak azért is, mert ez a kiállítóhely újabb lehetőséget teremtene a tárcának a nyitásra a társadalom felé. Tervünket a főváros XV. kerületében található Szentmihályi úton, közelebről az Irinyi laktanya melletti honvédségi területen szeretnénk megvalósítani; ott a hozzávetőleg 1500 nagyméretű haditechnikai eszközünk közül (melyek között olyan kuriózumok is akadnak, mint a Nimród önjáró löveg vagy a Bofors légvédelmi gépágyú) mintegy 100–150 kaphatna helyet – jegyezte meg az ezre-

des. Az intézmény szakemberei ugyanakkor jelenleg is számos projekten dolgoznak: az EU-s rendezvényekhez kap-

csolódóan előkészítene egy, a magyar huszárság történetét bemutató kiállítást, amely a gödöllői Grassalkovich-kastélyban, illetve a fővárosi Stefánia-palotában lesz majd látható. Emellett hamarosan kezdetét veszi az 1848/49-es forradalom és szabadságharcról szóló „Fényesebb a láncnál a kard...” című kiállítás felújítása is; ez volt a HM HIM elmúlt időszakának kétségkívül legnagyobb vállalkozása, amit jól jelez az is, hogy az 1998-as megnyitáskor a múzeum kiállítóterének egynegyedét foglalta el. Nos, a tárlat november elejére teljesen megújul: más megközelítésből, egzaktabb formában mutatja majd be a szabadságharc eseményeit, egyúttal végre lehetőség nyílik beilleszteni a sorba a magyar haderő történetét 1848-tól egészen 1968-ig bemutató kiállítás-sorozat egyetlen hiányzó elemét, az 1849–1867 közötti időszakot.

A tervek között szerepel még a „Magyarország hadtörténete” címmel az 1980-as években, két kötetben megjelent mű átdolgozása, kiegészítése. A munkában muzeológusok, történészek, levéltárosok egyaránt szerepet kapnak,

tehát a projekt egy valódi összintézményi teljesítmény nyomán valósulhat meg.

VÁLTOZÁSOK A STRUKTÚRÁBAN

Ha szólunk a jövőbeni feladatokról, nem kerülhetjük meg az intézményen belül várható változásokat sem. Ezek ugyanis óhatatlanul bekövetkeznek egy új vezető érkezésével, aki – teljesen érthető módon – szeretné az elképzelései megvalósításához leginkább illeszkedő struktúrát kialakítani.

– Az együttműködés eddig is megvolt

VÁRPALOTÁRÓL A VÁRBA

Kovács Vilmost 1983-ban avatták hadnaggyá, miután elvégezte a Kosuth Lajos Katonai Főiskola rakéta- és tüzérszakát. Tiszti pályafutásának első állomása Várpalota, a helyi tüzérképző központ volt, ahol az évek során végigjárta a ranglétrát: szakaszparancsnokként kezdte,

1989-ben pedig már a kiképzési osztály vezetőjének beosztásából ment a Zrínyi Miklós Katonai Akadémiára, magasabb parancsnoki képzésre. Tanulmányai befejezését követően – 1992-ben – mindazonáltal nem tért vissza Várpalotára, helyette megpályázott és elnyert egy hároméves doktori ösztöndíjat. Kutatóhelyéül a Buda vári HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeumot jelölték ki, melynek 1996-ban – a tüzérségi lőszer fejlesztéstörténetéről írt kandidátusi értekezése védésének évében – már a munkatársa volt, gyűjteményvezető muzeológusi beosztásban. Időközben beiratkozott az ELTE új- és legújabb kori történelmi muzeológiai szakára, ahol 1997-ben végzett. 2001-ben bízták rá a tárgyi gyűjtemény osztály vezetését, 2009-ben pedig beülhetett a Hadtörténelmi Múzeum igazgatóhelyettesi székébe is. 2010. november elsején (ezredessé történt előléptetésével egy időben) kinevezték főigazgató-helyettesé, majd dr. Holló József 2011. január 15-i távozását követően ő lett a HM HIM megbízott főigazgatója. Rendezőként vagy társrendezőként több mint száz kiállítás létrehozásában vett részt, szakterülete a tüzérségi fegyverrendszerek, illetve a magyar hadiipar 19. század közepétől íródó története. Eredeti hivatásától tehát nem szakadt el teljesen, amit az is bizonyít, hogy három éven át segítette az egykori Jugoszlávia területén elkövetett háborús bűnöket vizsgáló Hágai Nemzetközi Törvényszék munkáját mint tüzérségi kérdésekben jártas külsős szakértő.

az egyes intézményrészek, tehát a Hadtörténelmi Múzeum, a Hadtörténelmi Intézet, a Hadtörténelmi Levéltár és Irattár, a Hadtörténelmi Könyvtár és Térképtár, valamint a Hadtörténelmi Közlemények szerkesztősége között, de ennek az együttműködésnek a hatékonyságán lenne mit javítani. Szakmai szempontból mindenképpen tisztább viszonyokat szeretnék látni ebben az intézményben, továbbá azt, hogy egy-egy projekt megvalósítása során mindenki egy irányba húz – mondta Kovács Vilmos.

A strukturális átalakítás tehát elkerülhetetlen, amit – a megbízott főigazgató szavai szerint – az ésszerűsítés, a gazdaságosság és a szakmai korrektség fog jellemezni. Csökken a vezetési szintek száma is, az intézmény gazdaságosabb működése érdekében.

A doni áttörés 68. évfordulóján a Buda vári Mátyás-templomban emlékező szentmisét tartottak, amelyen részt vett dr. Schmitt Pál köztársasági elnök is.

– Azt szeretném, ha minden egyes szervezeti egység kizárólag a profiljába illeszkedő feladatokat végezne, másként megfogalmazva: a szakmaiság legyen az első. Ugyanakkor mindegyik intézményrészt erősíteni kívánom, mert bizonyos képességeknek híján vagyunk. Konkrét példával élve: az 1945 utáni időszak kutatása gyenge, akár történet-szi, akár muzeológiai oldalról nézem. Fontosnak tartom, hogy a tevékenységünk eladható és hasznos legyen, a honvédség és a társadalom számára egyaránt – hangoztak a megbízott főigazgató szakmai ars poeticának is beillő zárszavai.

A Magyar Tartalékosok Szövetsége (Matasz) szervezésében az idén tizenegyedik alkalommal rendezték meg a doni hősök emléktúráját, amelyen – a magyar hagyományörzők mellett – olasz, román és német tartalékos katonák is ott voltak; a résztvevők a Bajna–Héreg–Tardos–Baj–Tata (mintegy hatvan kilométeres) útvonalat tették meg gyalog, január 27–29. között. Az esemény felvezetéséül január 12-én, a pákozdi Mészeg-hegyen megtartott ünnepségen Fodor Lajos, a Honvédelmi Minisztérium közigazgatási államtitkára adta át dr. Hende Csaba honvédelmi miniszter menetparancsát az emléktúra főszervezőjének, Jásdi Balázs hagyományörző főhadnagynak, a Matasz hagyományörző tagozata elnökének.

**Gyorsaság,
ügyesség,
precizitás**

KATONASULI

KÜLÖNLEGES ESEMÉNY VÁRTA JANUÁR 21-ÉN, PÉNTEKEN A BUDAPESTI EGRESSY GÁBOR KÉTTANNYELVŰ MŰSZAKI SZAKKÖZÉPISKOLA DIÁKJAIT. A ZUGLÓI INTÉZMÉNYBEN RENDEZTÉK MEG A HONVÉDELMI MINISZTERIUM ÉS A ZRÍNYI MÉDIA KFT. ÁLTAL TÁMOGATOTT KATONASULI PROGRAMOT, AMELYNEK KERETÉBEN A VILÁGBAJNOKI ARANYÉRMES SIDI PÉTER ÉS SZILÁGYI ÁRON AVATTA BE VERSENYÁGA TITKAIBA A TANULÓKAT.

Sidi Péter, a világ legjobb sportlövője, igazán különleges programmal készült erre a délutánra: egy olyan berendezés segítségével tartott lézeres céllövészetet a megjelenteknek, amelyet az orosz hadseregben rendszeresített gyakorlóeszközként is alkalmaznak. Az első próbálkozók persze még bátortalanok voltak, de hamarosan megindult a jelentkezők áradata: noha a százméteres táv a többségnek már túl nehéz volt, sok diák meglepően jó eredményeket ért el a táblán.

A REND A LELKE MINDENNEK

„A katonai alapismeretek tantárgyat tanuló gyerekek elkötelezetten katonák akarnak lenni., – mutat körbe a terem-

ben Kónig Sándor igazgató. Mindez a termen végigtekintve meg is látszik: az iskola terepszíni katonasulis egyenpólóját viselő tanulók zsúfolásig megtöltik az ebédlőt, és feszülten figyelik Sidi Pétert, amint maga is lead néhány lövést a speciális céltáblára.

„Eleve azért választották a katonai alapismereteket, mert ha érettségiznek belőle, az a felvételin is extra pontszámokat jelent majd számukra. A katonai pályára nagyon nagy a jelentkezők száma, vagyis mindenki szeretné megragadni az összes lehetséges esélyt arra, hogy könnyebben bejusson a felsőoktatásba. Az iskolában egyébként régóta nagy az érdeklődés a rendvédelmi pálya iránt, így mi is meg akarunk ragadni minden lehetőséget arra, hogy segítsük

a diákjainkat.” Így lett az „Egressy” út-törő a budapesti szakközépiskolák körében.

Az igazgató szerint fél év után korai lenne még végleges következtetéseket megfogalmazni azt illetően, milyen eredményeket hoz a tantárgy oktatása, de egy szemléltető példát azért hoz-

húszesztendős, de máris a világ negyedik legjobb kardvívója. „Arra gondoltam, olyan gyakorlatokat mutatok nektek, amelyekhez nem kell semmiféle különösebb eszköz, mégis roppant nehéz és komoly odafigyelést igényelnek” – mondta, majd néhány teniszlabda segítségével tette próbára a diákok refle-

xeit. A feladat és variációi tényleg egyszerűnek tűnnek: el kell kapni a leejtett labdát a levegőben. Amikor aztán neki-velkednek, kiderül, hogy ami könnyűnek látszik, az a valóságban nem is az. Ennek ellenére itt is számos diák produkált kiugróan jó eredményeket.

PÉLDAKÉP – JÖVŐKÉP

Miután véget ért a program, a diákok még hosszasan próbálgatták Sidi Péter fegyverét, köztük olyan tanulók is, akik már eldöntötték, hogy a katonai pályát választják hivatásuknak.

A 18 éves Tóth Imre előtt közvetlen környezetében is számos követendő példa áll, hiszen unokatestvére a századosi rangnál tart, és más hozzátartozói is szolgálnak a Magyar Honvédségben. „Nagyon tetszik a tantárgy. Izgalmas az alaki is, és jót tett az a fegyelem is, ami vele jár, hogy csoportban dolgozunk, együtt vagyunk. Így egyfajta szövetség alakul ki.”

A 19 éves Áfra Botondot szintén régóta érdekli a katonaelet. „Aktívabb, izgalmasabb ez a tárgy, mint a többi, és olyan dolgokat tudunk meg, amiket egyébként sehol sem” – mondja. Azt

persze mindketten sajnálják, hogy a lányok aránya viszonylag alacsony a foglalkozásokon, de ez nem meglepő, hiszen a szakközépiskola alapvetően műszaki irányultságú, eleve kevesen vannak a gyengébb nem képviselői.

A továbbtanulást mindenestre mindketten katonai vonalon képzelik el. „Zrínyi-egyetem vagy a Kinizsi tiszthelyettes-képző fegyverműszerész szaka” – mondja Imre, amire Botond is helyesel. Arra a kérdésre, hogy tíz év múlva hol szeretnének szolgálni, mindketten egyértelmű választ adnak. Imre: „Katoná akrok lenni mindenképpen. Nem tudom, hogy ad-digra tiszt lesz-e, de tiszthelyettes már biztosan.” Botond: „Nem is tudok mást elképzelni, mint hogy katoná legyek.”

„Egy hete volt a szalagavatónk, ahol a katonasulis gyerekekre bíztuk a rendfenntartást. Eddig amolyan ad hoc jellegű volt ez a dolog, miután azonban ez a nagyjából húsz srác odament, öröm volt nézni, milyen fegyelem lett. Nyilván ez viszonylagos fogalom, de tényleg látni lehetett, hogy ott voltak: tájékoztatták a szülőket, ha valaki esetleg valamit nem tudott, amikor pedig valaki nem megfelelően viselkedett, figyelmeztették. Vagyis érzik, hogy igen sokat tudnak segíteni, így aztán nagyon számítok rájuk az Egressy-nap lebonyolításában is. Lehet látni a tartásukon, hogy már részt vettek egy alapképzésen, ami az egész iskolára jó fényt vet. A gyerekeknek ösztönösen igényük van a rendre. Nem biztos, hogy sokan maguktól mindezt a legjobb közegben próbálják meg megélni, itt azonban megvan rá a lehetőség, méghozzá ellenőrzött formában. Vagyis hiányt pótolunk, olyasmint adunk, amire a gyerekeknek szükségük van.”

REFLEXPRÓBA

Sidi Péter után Szilágyi Áron került a figyelem középpontjába, aki alig múlt

Egy tradíció visszatér

KÉTEZER-TIZENEGY JANUÁR MÁSODIKÁNAK DÉLELŐTTJE TÖBB KATONAI ALAKULAT ÉLETÉBEN IS EGY ÜNNEPÉLYES PILLANAT MIATT LESZ EMLÉKEZETES. BUDAPESTEN, GYŐRBEN ÉS DEBRECENBEN EKKOR MUTATKOZTAK BE A NYILVÁNOSSÁG ELŐTT AZ ÖNKÉNTES VÉDELMI TARTALÉKOSOK. AHOGY ILLIK, SZOLGÁLATÁTADÁS, - ÁTVÉTEL KÖZBEN.

ŐRSÉGVÁLTÁS

A Magyar Honvédség Támogató Dandárjának Budaörsi úti lak-tanyájában a tradíció vissza-térését dr. Benkő Tibor vezérezre-des, vezérkari főnök, dr. Szarka Gábor ka-binetfőnök, Juhász István vezérőrnagy, törzsigazgató, valamint a Honvédelmi Minisztérium más képviselői tekin-tették meg az objektum bejáratánál.

Az őrségváltás nem ünnepélyes ce-remónia volt – hiszen az hivatalosan 2010. december 31-én már megtörtént az addigi őrző-védő szolgálat és a védelmi tartalékosok vezetői között –,

csupán napi rutinfeladatra került sor. A leváltandó őrség parancsnoka átadta az objektum őrzését az új váltás parancs-nokának, majd a hivatalos okmányok kicserélése és az ilyenkor kötelező do-kumentumok aláírása következett.

A vezérkari főnök beszédében emlé-keztetett azokra az erőfeszítésekre, ame-lyek eredményeképpen január 1-jétől 57 katonai objektum bejáratát immár fegy-veres védelmi tartalékosok őrzik. Két-ezer-negyvenkilenc fővel növekedett a honvédség létszáma, ennyien fejezték be sikeresen a felkészítést, és tettek hi-

a nyugállományú rendőrök is. Többek között éppen a tartalékos katonai rendfokozatot viselők miatt is vált szükségessé az új beosztások csíkkal történő megjelenítése a parolin, hi-szen előadódhat, hogy egy tartalékos százados adna parancsot tartalékos al-ezredesnek az őrhelyre való felállítá-s során. Így ezt most egy három csíkkal jelzett őrségparancsnok teheti meg a két csíkkal jelzett őrparancsnokkal.

A védelmi tartalékosok fegyveres őrei az objektumoknak; ez békehely-zetben kényszerítő eszközt (gumibot)

vatalosan is esküt. A védelmi tarta-lékosok nemcsak az objektumot őrzésé-re képesek és alkalmasak, de természeti katasztrófák esetén – és erre 2010-ben sajnos több alkalom is volt – bevezethők lesznek a kárelhárítás munkálatai során is. Egyrészt tehát a honvédségi bázisok bejáratának látványa „katonásabbá” válik – foglalta össze a vezérezre-des –, másrészt pedig a Magyar Honvédség tevékenysége egy új képességgel bővült. A tartalékos rendszer első fázisának létrehozása nem jelentett pluszkiadást, hiszen az őrző-védő cégekkel kötött szerződések december 31-ével lejártak, így lehetőség nyílt az új rendszer megteremtésére – az addig betervezett anyagi ráfordítással. A szerződést alá-írók között – hangsúlyozta a vezérkari főnök – megtalálhatók az eddigi őrző-védőkön kívül a tartalékos katonák, vagy

és oldalfegyvert (pisztoly) jelent. Minő-sített esetben a tartalékosok a fegyver-szobából vehetik magukhoz az AK-63-as gépkarabélyt – amelynek használá-tára ki is lettek képezve – és az éles-lőszert.

A tartalékos rendszer második fázi-sának előkészítése is megkezdődött, ennek keretében már a műveleti be-osztásokra is beosztható önkéntesek számára teremtik meg a Magyar Hon-védség kötelékébe történő belépés lehetőségét. Ehhez azonban még né-hány gazdasági szabályzó átalakítására is szükség van, mivel meg kell terem-teni a munkaadók és a munkavállalók érdekeltségét is a haza szolgálatának honorálására.

Az elképzelések szerint 2014-ig hat-ezer műveleti tartalékossal számolnak a program tervezői.

Távol a hazától

VENDÉGJÁRÁS

ÉS AKKOR ROBIN WILLIAMS GÉPE LESZÁLLT KABUL REPÜLŐTERÉN. A SZÍNÉSZ MOSOLYOGVA FOGOTT KEZET KILIÁN NÁNDOR DANDÁRTÁBORNOKKAL, MAJD JELLEGZETES STÍLUSBAN ELKIÁLTOTTA MAGÁT. „JÓÓÓ REGGELT AFGANISZTÁÁÁN!”

A fenti történet meglehetősen szürreálisnak tűnik, de higgyék el, majdnem teljesen igaz. Robin Williams valóban járt a kabuli repülőtérén, valóban találkozott Kilián Nándor dandártábornokkal – azt viszont nem tudjuk, hogy párodizálta-e önmagát. Persze nem is ez a lényeg. Sokkal inkább az, hogy az év végi ünnepek idején államfők, kormányfők, katonai vezetők és hírességek a világ minden táján több figyelmet szentelnek a hazájuktól távol szolgálókra. A Kabuli Nemzetközi Repülőtérén

(KAIA) például ünnepélyesen fogadták, Charles-Henri Delcour vezérezredest, a belga hadsereg vezérkari főnökét, aki hangsúlyozta: nagyon elégedett a repülőtérén szolgáló magyar és belga katonák közötti kiváló munkakapcsolatokkal. Ebben az időszakban természetesen nemcsak a katonai vezetők, de színészek és sportolók is nagy figyelmet fordítanak arra, hogy kifejezzék nagyrabecsülésüket azoknak a katonáknak, aki a terrorizmus ellen harcolnak. Többek között ezért érkezett Af-

ganisztánba a hétszeres Tour de France-győztes Lance Armstrong, Mark Walberg színművész – no és persze Robin Williams is. Érdeemes megemlíteni azt is, hogy a repülőtér karácsonyi ünnepségén – dr. Lackner Pál dandártábornok, protestáns tábori püspök imája után – német, brit, román, francia, belga, kanadai, amerikai és magyar katonák alkalmi kórusai énekeltek karácsonyi dalokat.

Camp Pannoniában a karácsony a legtöbb katonának a pihenést jelen-

tette: az egész nap különféle játékokkal és sportversenyekkel telt. Az ünnepi vacsora után mindenki nevetve fogadta a tábort bejáró Mikulást és segítőt, akik mindenkinek osztogattak ajándékot.

A bosznia-hercegovinai Szarajevóban állomásozó MH EUFOR-kontingens hetedik váltása is lázas tervezgetéssel készült a karácsonyra. A szervezők arra törekedtek, hogy minden Szarajevóban szolgáló magyar katonára jelen tudjon lenni az ünnepi rendezvényeken. A század, a többnemzeti-ségű zászlóalj részeként, kora délután kezdte meg az ünneplést az osztrák katonákkal, és

erre meghívtak török bajtársakat is. A kontingens törzse, a logisztikai szakasz és az EUFOR-főparancsnokságon szolgáló egyéni beosztású katonák – köztük Nagy Tibor dandártábornok, az EUFOR-misszió parancsnokhelyettese – közösen ünnepeltek.

Az ünnepség elején a kontingensparancsnok, Gulyás Géza alezredes köszöntötte a jelenlévőket; megajándékozta az állományt az EUFOR-7 kontingens érméjével, amely az együvé tartozás jele, és az együtt szolgált idő emléke.

Az UNFICYP ciprusi békefenntartó misszió magyar kontingensének katonái – a 4-es szektor tagjaiként – szlovák, horvát és szerb kollégákkal együtt ün-

nepeltek a kereszténység és a szeretet legnagyobb ünnepét. Mivel azonban a mozlímok nem ünnepelek ilyenkor, karácsony napján is zajlott a mindennapi munka.

Karácsonykor Koszovóban sem ünnepelt a helyiek többsége, de a különféle nemzetek katonái természetesen igen. Persze minden misszióban lévő katonára fájó szívvel gondol ilyenkor haza, mert ebben az időszakban különösen nehéz távol lenni a családtól. Ahogy a koszovói kontingens egyik katonája fogalmazott: „...hiányoznak szeretteink, de végül is, a kontingens is egy nagy család, és a bajtársakkal együtt töltött karácsony is adhat örökre szóló élményeket.”

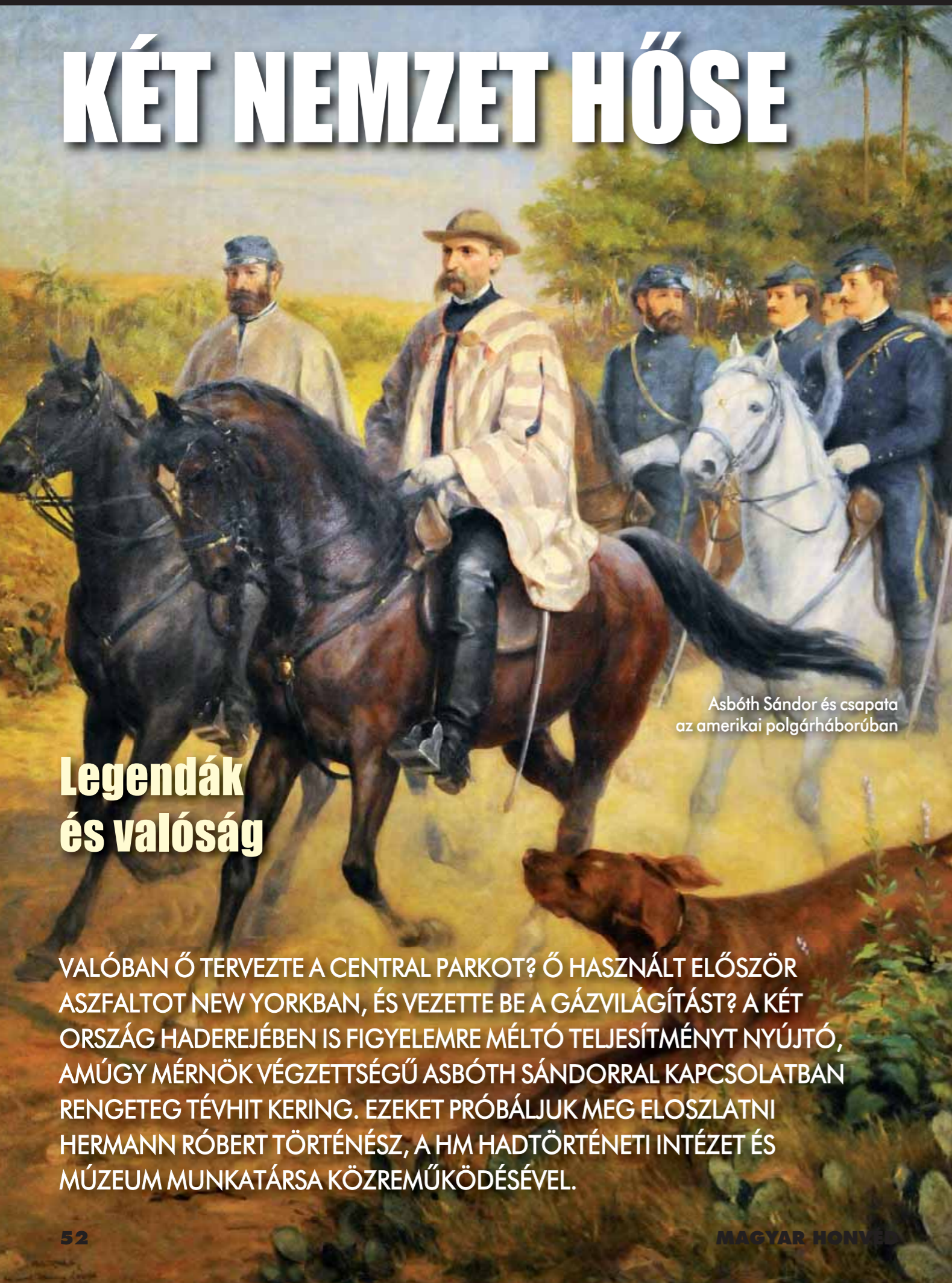

ÉJFÉL KÉTSZER

Az év utolsó napján a ciprusi magyar békefenntartó misszió 28. váltásának állománya az első szakasz laktanyájában, Athienouban, családias légkörben rendezett óvbúcsúztató ünnepséget. Ott Szilveszter napján kétszer is eljött az éjfél. A magyar katonák várták a helyi idő szerinti éjfélt, de számukra csakis a magyar idő szerinti éjfél és az élő adásban felhangzó Himnusz hozta el 2011-et.

KÉT NEMZET HŐSE

Asbóth Sándor és csapata az amerikai polgárháborúban

Legendák és valóság

VALÓBAN Ő TERVEZTE A CENTRAL PARKOT? Ő HASZNÁLT ELŐSZÖR ASZFALTOT NEW YORKBAN, ÉS VEZETTE BE A GÁZVILÁGÍTÁST? A KÉT ORSZÁG HADEREJÉBEN IS FIGYELEMRE MÉLTÓ TELJESÍTMÉNYT NYÚJTÓ, AMÚGY MÉRNÖK VÉGZETTSÉGŰ ASBÓTH SÁNDORRAL KAPCSOLATBAN RENGETEG TÉVHIT KERING. EZEKET PRÓBÁLJUK MEG ELOSZLATNI HERMANN RÓBERT TÖRTÉNÉSZ, A HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM MUNKATÁRSA KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL.

A hazánkba Angliából érkezett Asbóth család tagjai közül többen is beírták nevüket a magyar történelembe. Ott van például az 1810. december 19-én, Keszthelyen született Asbóth Sándor bátyja, a hét évvel idősebb Asbóth Lajos, aki az 1848/49-es szabadságharc idején egészen a honvéd ezredesi rendfokozatig vitte, s ha a peredi csata első napja nem alakul olyan szerencsétlenül, a tábornoki kinevezés sem lett volna elérhetetlen számára. Az 1849. június 20-án indított támadás kudarcán felháborodott Görgei Artúr fővezér-hadügyminiszter azonban a III. hadtest élén rövid időn belül kétszer is hibázó Knezić Károly vezérőrnagy mellett leváltotta a II. hadtestet vezető Asbóth Lajost is – az egyetlen, feladatát hibátlanul ellátó katonai vezetőt –, mondván, nem az utasításoknak megfelelően irányította a rábízott csapatokat.

A történetek miatt parkolópályára tett ezredet a fegyverletétel után halálra ítélték, ezt később 18 év várfogságra változtatták. Végül 1856-ban szabadult, s rövid időn belül a hazai függetlenségi szervezkedés egyik kulcsfigurájává vált. Az 1860-as évek elején aztán az osztrák titkosrendőrség ügynöke lett, s az ő jelentései alapján leplezték le az Almásy Pál, illetve Nedeczky István nevével fémjelzett összeesküvést.

– Életének ez a szakasza azért is figyelemre méltó, mert emlékirataiban, illetve különböző vitaanyagaiban lelkesen hazaárulózta Görgeit, ami sajátos erkölcsi érzékre vall. Kossuth egyébként később értesült Asbóth Lajos pálfordulásáról, de emlékirataiból az erre vonatkozó passzust kihagyta. Úgy gondolta, egy áruló elég, és ezt a hálátlan szerepet az egykori kormányzó Görgei Artúrra osztotta – mondta Hermann Róbert.

MÉRNÖKBŐL KATONA

Asbóth Sándor – bátyjával ellentétben – nem katonai, hanem műszaki pályára lépett. A selmezbányai akadémia elvégzése után közreműködött az Al-Duna szabályozásának munkálataiban, majd a Lánchíd építésében, 1848-ban pedig – a temesvári Országos Főépítészeti Hivatal igazgatójaként – a Temes-Bégai-csatorna építését irányította. Olyan személyiségeket tudhatott barátaik sorában, mint Vásárhelyi Pál és

Vörösmarty Mihály. A korabeli Magyarország iránymutató műszaki értelmiségéhez tartozott, de történelmünkbe mégis katonaként írta be a nevét.

1848 végén, mint mérnökkari százados, csatlakozott a bánügyi magyar haderőhöz, majd a következő esztendő első hónapjában a kormányzat új székelyhelyén, Debrecenben jelentkezett szolgálatra. Beosztást mindazonáltal nem ott, hanem Komáromban kapott: január végén a várőrséghez nevezték ki mérnökkari tisztnek. Az ostromlott erődbe azonban nem tudott bejutni, ellenben február 28-án (a kápolnai csatát követő napon) Mezőkövesdnél részt vett az utóvédek között lezajlott összecsapásban, melynek során a császári vértések egyik, árokba borult ágyúját – a 13. Hunyadi huszárezred több közlegényével együtt – ő mentette meg a honvédsereg számára.

A tavaszi hadjárat kezdetekor a Klapka György ezredes (később tábornok) vezette I. hadtesthez csatlakozott. Komáromba végül április 22-én érkezett meg, ott azonban kiderült, hogy a neki szánt beosztást időközben már betöltötték. Kapóra jött számára, hogy a hadügyminiszterként is tevékenykedő fővezér, Görgei Artúr Klapkát kérte meg: tárcavezetői minőségében helyettesítse őt Debrecenben. Parancsnokát Asbóth Sándor is elkísérte a kormányzatnak otthont adó városba, ahol 1849. június elején minisztertanácsi jegyző lett, majd Kossuth Lajos katonai irodájára került, s a kormányzó szárnysegédjeként folytatta munkáját.

A szabadságharc leverését követően Kossuth Lajossal együtt hagyta el az országot; a határt 1849. augusztus 17-én lépték át Orsovánál. Asbóth Sándornak – a személyes hűségén kívül – más oka is volt a távozásra: még 1848

májusában nézeteltérése támadt az akkor hadosztályparancsnokként Temesváron szolgáló Julius Haynau altábornaggyal, s kettejük összezőrdülése is hozzájárult ahhoz, hogy a tábornokot végül eltávolították beosztásából. Most pedig, amikor a bécsi udvar a „bresciai hiénára” bízta a rendcsinálást Magyarországon, Asbóth jobbnak látta, ha nem hazai földön várja meg azt, hogy egykori ellenlábasa mi mindenre emlékszik a temesvári szóváltásból.

– A kormányzó és szárnysegédje között az emigrációban is megmaradt a már korábban kialakult igen szoros bizalmi viszony: gyakorlatilag Asbóth Sándor lett Kossuth stábjának legfontosabb embere. Ez ugyanakkor nem igen nyerte el más emigránsok tetszését: leginkább a Perczel fivérek viseltettek ellenérzessel iránta, közülük a fiatalabbal, Miklóssal 1851-ben még párba-jozott is. Ennek során kapta azt a vágást az arcára, amit az Egyesült Államokban aztán mindenki harctéri sebesülésnek hitt, s rendre megkérték őt, hogy mesélje el, melyik csatában szerezte – idézte fel a száműzetésben eltöltött időszak egy kevésbé ismert momentumát Hermann Róbert.

TÉVHITEK GARMADÁJA

Asbóth Sándor 1851 novemberében érkezett meg az Egyesült Államokba. Nem sokkal később követte oda őt Kossuth Lajos is, akinek nagy tervei voltak: az Újvilágban fegyvert és hadianyagot akart gyártatni a reményei szerint ismét fellángoló magyar szabadságharc számára. Asbóthra bízta az üzemek vezetését, de azok Kossuth távozása után nem sokkal beszüntették működésüket, már csak azért is, mert a háború újrakezdése inkább volt valamiféle délibábos ábránd, mint valós

A komáromi csata

A bostoni újság 1851-ben közölt beszámolója a magyar emigránsok érkezéséről

lehetőség. Kossuth 1852-ben távozott Amerikából, Asbóth Sándor viszont már nem tartott vele: New Yorkban telepedett le, s egy mérnöki irodánál kezdett dolgozni. Ezzel el is érkezünk életútjának azon szakaszához, melyet legendák sora övez. A korábban megjelent életrajzi irodalom például neki tulajdonítja a Manhattan szívében ekkortájt kialakított Central Park tervezését. Ez azonban nem fedja a valóságot, bár annyi kétségtelenül igaz, hogy az őt foglalkoztató mérnöki iroda (más cégekkel egyetemben) részt vett a tervezőmunkában.

– Élete e szakaszának egyébként számos olyan epizódja van, melyeket hiteles dokumentumok hiányában ma már sem megerősíteni, sem megcáfolni nem lehet. Ezek elsősorban Ács Tivadarnak az 1930-as, 1940-es években írott munkáiból ismertek, s ellenőrzésüket az nehezíti, hogy a szerző szinte soha nem adott meg forrásokat, de ha mégis, akkor azok visszakereshetetlenek bizonyultak – mondta a történész, aki példákat is említett. A népszerűségi lista élén az a kijelentés

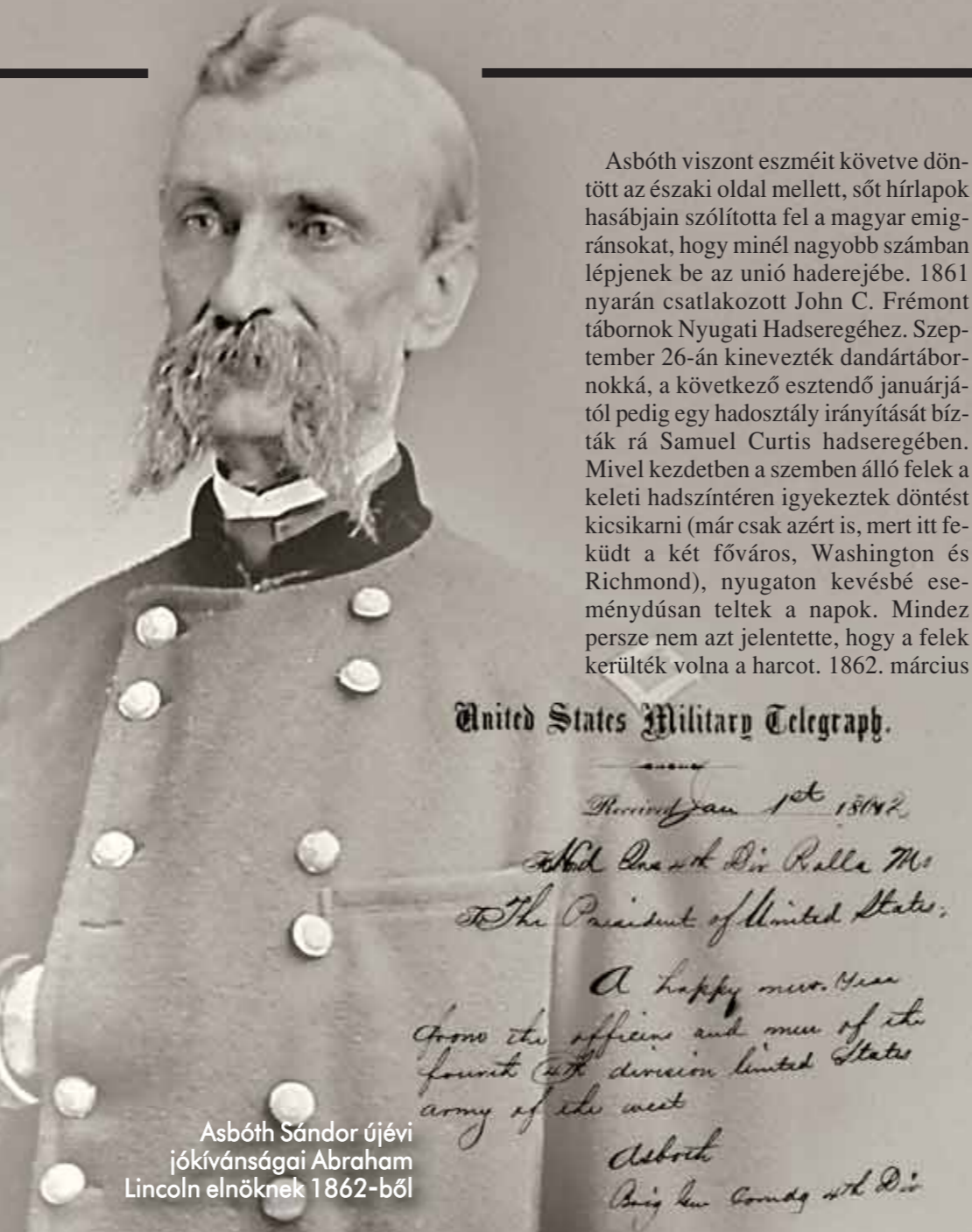
áll, miszerint Asbóth Sándor használt először aszfaltot a New York-i járdák burkolására, sőt a gázvilágítást is ő vezette be a városban. Persze e vívmányokat Asbóth maga is alkalmazhatta munkája során, de az erősen kétséges, hogy ő lett volna a fáklyavivő.

A POLGÁRHÁBORÚ TÁBORNOKA

1861-ben aztán Észak és Dél ellentéte nyílt szakításhoz, majd a polgárháború kitöréséhez vezetett. A harcok első két éve a konföderáció fölényét hozta, részben azért, mert az amerikai hadsereg tisztikarának jól képzett, magasan kvalifikált tagjai jórészt déli származásúak voltak, s többségük a szakítás után természetesen a déliek oldalára állt. Az unió hadserege tehát két kézzel kapott minden olyan katona után, aki rendelkezett harctéri tapasztalatokkal. Így kerültek képbe az 1840-es évek európai forradalmaiban edző-

dött emigránsok: a legnagyobb számban németek, mellettük olaszok, lengyelek és természetesen magyarok is.

– Sokáig tartotta magát az a nézet, hogy minden igaz magyar ember az északiak oldalán harcolt, egy kivételével. A kutatások eredményeire alapozva azonban ma már kijelenthetjük: messze nem Estván Béla volt az egyetlen honfitársunk, aki a konföderáció haderejét erősítette. A magyar emigráció néhány tagja ugyanakkor nem feltétlenül a rabszolgaság intézményének helyeslése miatt csatlakozott a déliekhez. Akadt, akinek azért volt szimpatikus a konföderáció, mert a központi hatalom ellen fogott fegyvert, akárcsak a szabadságharc katonái 1848/49-ben, Magyarországon. Másoknál praktikus okok játszottak szerepet a döntésben: azt az oldalt választották, amelyik jobban fizetett – oszlott el egy újabb tévhitet Hermann Róbert.

Asbóth Sándor újévi jókívánságai Abraham Lincoln elnöknek 1862-ből

Asbóth viszont eszméit követve döntött az északi oldal mellett, sőt hírlapok hasábjain szólította fel a magyar emigránsokat, hogy minél nagyobb számban lépjenek be az unió haderejébe. 1861 nyarán csatlakozott John C. Frémont tábornok Nyugati Hadseregéhez. Szeptember 26-án kinevezték dandártábornokká, a következő esztendő januárjától pedig egy hadosztály irányítását bízták rá Samuel Curtis hadseregében. Mivel kezdetben a szemben álló felek a keleti hadszíntéren igyekeztek döntést kicsikarni (már csak azért is, mert itt fektült a két főváros, Washington és Richmond), nyugaton kevésbé eseménydúsak teltek a napok. Mindez persze nem azt jelentette, hogy a felek kerülték volna a harcot. 1862. március

Asbóth Sándor az egyik olyan figurája a magyar polgári átalakulásnak, akire érdemes emlékezni – mondta a két nemzet hőisének életét bemutató kiállítás megnyitóján a Hadtörténelmi Múzeumot irányító dr. Kedves Gyula ezredes, majd hozzátette: legendásan nagyszerű emberként tartották számon, ennek ellenére sajnálatosan hamar elfeledte szülőhazája; ma alig akad olyan honfitársunk, aki tudná, ki volt ő. Az igazgató szavai szerint ezen is szeretnének változtatni a most megnyílt kiállítással, amely a Hadtörténelmi Intézet és Múzeum, illetve a Göcseji Múzeum összefogása eredményeként valósult meg. A tárlat egyébként március 6-ig látogatható a Budapest I. kerületében, a Tóth Árpád sétány 40. szám alatt található Hadtörténelmi Múzeumban.

Március 6-ig látogatható a Hadtörténelmi Múzeum Asbóth-kiállítása

6–8. között például a két haderő Pea Ridge-nél feszült egymásnak; az összecsapásból az unió került ki győztesen, amelynek eredményeként megerősítették pozícióikat Missouri államban. A diadalban nagy szerepet vállalt Asbóth is, ám ezért viszonylag nagy árat kellett fizetnie, hiszen súlyos karcsérülést szenvedett.

Még rosszabbul járt azonban az 1864. szeptember 27-én, a Marianna nevű település mellett vívott ütközet során, melyben már a nyugat-floridai katonai körzet parancsnokaként vett részt; ekkor egy lövedék a szájpadrása fölött az arccsontjába fúródott, emellett bal karját két helyen is eltörte. Életben maradt, de a szolgálat ellátására képtelenné vált, így nyugalmazását kérte. Címzetes vezérőrnagy lett, s megkapta a Medal of Congress kitüntetést is, az adható legmagasabb katonai kitüntetést. 1866-ban kinevezték az Egyesült Államok argentinai nagykövetévé, a következő esztendőig pedig a szomszédos

Uruguayban is ő látta el a diplomáciai teendőket. Buenos Airesben ismerkedett meg a magyar szabadságharc másik hőisével, Csetz Jánossal, az argentin katonai akadémia megalapítójával. Testvéreivel rendszeresen levelezett, ennek köszönhetjük az amerikai polgárháború egyik első történelmi összefoglalóját, melyet a már említett Asbóth Lajos írt meg 1867-ben, egyebek mellett az öccsétől kapott levelek alapján. Szülőhazájához az emigrációban is hű maradt, figyelemmel kísérte Magyarország sorsát, a kiegyezési tárgyalások hírére pedig kimondottan örömmel fogadta, s talán haza is tért volna.

A Mariannánál történtek azonban mindvégig kísértették: a csatatéren szerzett sebei miatt rengeteget szenvedett, állandó fájdalmak gyötörték, nem tudott aludni. Dél-amerikai küldetése előtt még Európába is elutazott, hogy arccsontjából eltávolíttassa a lövedéket, de az orvosok nem merték vállalni a kockázatos műtétet. Halálát közvetlenül mégsem ez a sebesülés, hanem saját kutyája okozta. A nagytestű eb ugyanis egyszer séta közben elrántotta Asbóthot, aki elesett, s sérüléseibe néhány nap múlva, 1868. január 21-én belehalt. Buenos Airesben temették el, hamvait aztán 1990-ben átszállították a Washington mellett található arlingtoni nemzeti temetőbe.

– Asbóth Sándor emblematikus alakja a magyar–amerikai katonai kapcsolatoknak, már csak azért is, mert a polgárháborúban részt vett honfitársaink közül messze ő nyújtotta a legjobb teljesítményt. Mindenképpen figyelemre méltó, hogy ez a kimondottan polgári végzettségű ember egy idegen ország haderejében milyen remekül megállta a helyét, s milyen sokra vitte. Ebből is láthatjuk, nem akármilyen elméről van szó – vont mérleget Hermann Róbert.

Dr. Szarka Gábor, a HM kabinettfőnöke (jobbra) tavaly december 16-án avatta fel Keszthelyen Asbóth Sándor emléktábláját

HATVANKÉT ÉV ALATT TÖBB MINT EZERKÉTSZÁZ ÉREM ÉS ÖTVENÖT OLIMPIAI BAJNOK: A BUDAPESTI HONVÉD SPORTEGYESÜLET (BHSE) HAZÁNK LEGSIKERESEBB SPORTEGYESÜLETE.

Dehogy gondolta ezt 1909. augusztusában dr. Varga Bálint tanár, amikor sportkörként megalakította a Kispesti Atlétikai Klubot (KAC), a BHSE elődjét. A KAC kezdetben hét szakosztályt (atlétika, kézilabda, labdarúgás, motorkerékpár, ökölvívás, tenisz és torna) működtetett, és az egyesület sportolói csodálatos eredményeket értek el negyven év alatt.

ÚJ KLUB SZÜLETIK

Aztán 1949. december 18-án a klub vezetése döntő lépésre szánta el magát, és a kispesti városházán megtartott jubileumi közgyűlésen egyhangúlag megszavazták a KAC és a Honvéd Sportegyesület összeolvadását. Így született meg a Budapesti Honvéd. A sportolók akkor azt a feladatot kapták, hogy „a BHSE a hazai és a nemzetközi sportviadalokon kiemelkedően képviselje a néphadsereget, tevékenységével, sikerével járuljon hozzá a nép és a hadsereg szoros kapcsolatához, teremtsen megfelelő propagandát a rendszeres testedzéshez, az egészséges életmódhoz.” A Budapesti Honvéd rövid idő alatt igencsak népszerű lett. Ezt a legjobban azok a számok támasztják alá, amelyek arról tanúskodnak, hogy rö-

viddel a klub megalakulását követően a tizenhét szakosztály (!) már nyolcszázhetven sportolót számlált. Egy év elteltével a piros-fehérek huszonhárom magyar bajnoki címet szereztek, és a nemzetközi sikerek sem vártak magukra.

Abban az időben a Budapesti Honvéd sportszerellátása is kiváló volt. Ha a statisztikáknak hinni lehet, akkor többek között kétszáz kerékpár, kajak és evezős csónak, százöt motor és ötezer garnitúra melegítő állt a sportolók rendelkezésére. A szakosztályok létszáma idővel harmincra bővült, majd 1989-től kezdve zsugorodni kezdett.

Essen most néhány szó azokról a szakosztályokról, amelyek ugyan már megszűntek, de eredményeiket nehéz lenne elfelejteni.

A MÚLT LEGENDÁI

A negyven éven keresztül működő birkózószakosztály például nagyon szép eredményeket ért el. Varga János, Gurics György és Sipos Árpád egy olimpiai, három világbajnoki és három EB-arannyal büszkélkedhetett – további huszonöt ezüst- és bronzérem mellett. A tiszavirág életű kerékpárosszakosztály versenyzői, Schillerwein István és Furmen Imre a helsinki olimpián (1952) ötödikek lettek a kétülésesek versenyében. A honvédos Schillerwein Istváné a magyar

Pirosban és fehérben

HAJRÁ, HONVÉD!

CÉLKERESZTBE AZ OLIMPIA

A 2010-es, sikerekben gazdag esztendő után a honvédos sportolók idén már a 2012. évi londoni olimpiára koncentrálnak. *Molnár Imre, a BHSE ügyvezető elnöke* elmondta, hogy az egyesület idén is tizenegy szakosztállyal kezdte meg a munkát. A tavalyi év őszétől dr. Simicskó István a Honvédelmi Minisztérium parlamenti államtitkára, az egyesület új társadalmi elnöke. A kosárlabda-szakosztálynál az elnöki posztot dr. Szarka Gábor, a HM kabinetfőnöke, míg a vívónál Csampa Zsolt, az Országgyűlés honvédelmi és rendvédelmi bizottságának alelnöke tölti be.

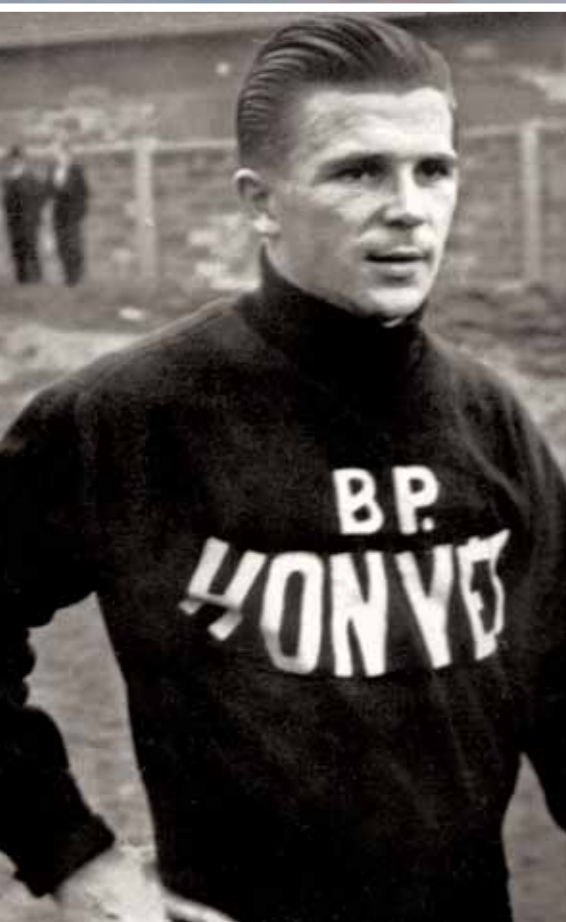
– A Honvédelmi Minisztérium és az egyesület között a jó kapcsolat nem változott. Dr. Hende Csaba honvédelmi miniszterrel új együttműködési megállapodást írtunk alá: a minisztérium továbbra is saját egyesületének tekinti a Budapesti Honvédot. Ez példaértékű a sport mai finanszírozási rendszerében – hangsúlyozta Molnár Imre. Új szemléletmódot tükröz az is, hogy a szakosztályokat tevékenesen olyanok irányítják, akik korábban az adott sportágban komoly sikereket értek el, és kedvet, elhivatottságot éreztek ahhoz, hogy úgymond „átálljanak a másik oldalra.”

kerékpársport idáig megszerzett egyetlen világbajnoki címe is: 1954-ben a 4000 méteres üldözőcsapat tagjaként lett aranyérmes az 1954-es budapesti főiskolai világbajnokságon. Ma már kuriózumnak számít, de régen bizony még motorosok-szakosztály is működött az egyesület keretein belül – igaz, csupán négy évig. A honvédos motorosok között viszont olyan nagy neveket találunk, mint Drapál János, Vlaszaty János vagy idősebb és ifjabb Reisz János. Volt olyan év, amikor tizenhétszer is a dobogó legfelső fokára állhattak. Röplabdások, sívelők, súlyemelők, ökölvívók, sakkozók, teniszezők és asztaliteniszezők, vitorlázók, tekézők, tájfutók, triatlonosok: mind-mind sok szép sikerrel öregbítették a klub hírnevét.

anovemberi párizsi vívó világbajnokságon egyéniben Boczkó Gábor párbajtőröző bronzérmes lett. A háromnegyed részben honvédos sportolókból álló férfi párbajtőr csapat (Boczkó Gábor, Imre Géza, Somfai Péter és a kivétel Rédlí András) szintén a dobogó harmadik fokára állhatott fel. A nyáron Lipcseben rendezett Európa-bajnokságon Boczkó Gábor ezüstérmet szerzett, a csapat pedig aranyérmes lett.

A labdarúgókról már nem is beszélve. Ki ne emlékezne a legendás Aranycsapat honvédos tengelyére: Grosics Gyulára, Bozsik József, Puskás Ferenc, Czibor Zoltánra, Kocsis Sándorra, majd később Tichy Lajosra vagy éppen Détári Lajosra?

A JELEN NAGYJAI

Ugorva egy nagyot az időben, lássuk most a tavalyi év legkiemelkedőbb hon-

védos eredményeit. A kajak-kenu szakosztály sportolói idén hajónyi világbajnoki címet és Európa-bajnoki címet lapátoltak össze (Kozák Danuta, Kovács Katalin, Szabó Gabriella, Csipes Tamara,

Szalai Tamás). Mészáros Anett dzsúdós szintén Európa-bajnok lett, illetve a világbajnokságon sérülten versenyzve ezüstérmet szerzett. A vívók ugyancsak szép eredményekkel büszkélkedhetnek:

Március hónapban kezdődő sorozatunkban sportáganként mutatjuk be a Budapesti Honvéd Sportegyesület szakosztályait.

ÖRÖKKÉ HŰSÉGGEL!

Semper fidelis!

1934. április: az alabárdos testőrség és a képviselőházi őrség díszelgése gróf Tisza István szobrának felavatásán

Lázár Károly testőr altábornagy, a Magyar Királyi Testőrség utolsó parancsnoka (1937–1944)

BUDA VÁRA, 1944. OKTÓBER 16-ÁN, REGGEL. A TESTŐRSÉG IRODÁJÁNAK AJTAJA KIVÁGÓDOTT: „...OTT ÁLLT ELŐTTÜNK EGY VAGDALT KÉPŰ, HATALMAS TERMETŰ NÉMET TISZT..., S VÉ-GIGNÉZVE RAJTUNK, FELHORKANT:

– LÁZÁR TÁBORNOKOT KERESSEM.
– LÁZÁR VAGYOK, DE ÖN KICSODA?
– SKORZENY...”

E RÖVID PÁRBESZÉDET BANGHA ERNŐ TESTŐR ŐRNAGY PAPIRRA VETETT EMLÉKEIBŐL CITÁLTUK (MAGYAR KIRÁLYI TESTŐRSÉG 1920–1944).

A BEMUTATKOZÁS UTÁN NÉHÁNY ÓRÁVAL AZ 1920 AUGUSZTUSÁBAN LÉTREHOZOTT TESTŐRSÉG MEGSZÜNT LÉTEZNI...

Az 1943 és 1944 között felállított testőr-lövészszázalaj katonái a budai várban

Az Otto Skorzeny SS-tiszt és Lázár Károly altábornagy, testőrparancsnok találkozáját az olvasó emlékezetébe ajánló Bangha Ernő testőr őrnagy, mint a várbeli védőkörlet parancsnoka irányította a németek ellen 1944 októberében vívott tűzharcot. De még mielőtt tovább időznénk „helyszíni tudósításának” sorainál, essék szó a közvetlen előzményekről.

Idézzük előbb a történést, Sipos Pétert. (Horthy István testőrei, História 2010/6)

„Október 16-án reggel a németek megtámadták a Várat, és a testőrség az első rohamot visszaverte. Időközben azonban a kormányzó a lemondás, a távozás és az ellenállás beszüntetése mellett döntött, így Lázár altábornagy parancsot adott a fegyverletételre. A testőrséget még október 16-án feloszlatták, tagjait a frontra vezényelték. A Testőr Lövész Zászlóaljat besorolták a Szent László hadosztályba. Lázár Károly német, illetve nyilas fogságba került, megjárta Sopronkőhidát és Mauthausent. 1992-ben posztumusz vezérezredessé léptették elő.”

Nos, ama lemondás, távozás és fegyverletétel sem volt közvetlen előzmények nélkül. Miközben a német támadástól okkal tartva javában zajlott a várbeli védelmi gyűrűk kialakítása, a testőrség és az őrszázalaj harcálláspontjainak kiépítése, október 15-én – részleteiben hitelesen ma sem teljesen ismert – drámai fordulat következett be. Dél előtt ugyanis a követ úr (Bangha Ernő szerint így nevezték egymás közt a testőrök ifjú Horthy Miklóst) a várból

átvitette magát Pestre, az Eskü térre, a mai Március 15. térre. A hirtelenjében előbukkanó Skorzenyék túlerejével, jól megszervezett akciójával hiába szállt szembe az akkor és ott szolgálatot teljesítő néhány magyar testőr – a kormányzó fiát, Miklóst elrabolták.

Nos, október 15-én a német fegyverek árnyékában sor került a nyilas hatalomátvételre. A Vár kivételével Budapest, a magyar hadsereg irányítása – a testőrség és az őrszázalaj kivételével – estére nyilas felügyelet alatt állt...

Idézzünk ismét Bangha Ernő október 16-ai „helyszíni tudósításából”, a testőrök katonakerényeket megtestesítő helyállásának epizódjaiból.

„Csendes október közepi reggel volt. Hétfő... Hat

Gyalogos testőrtiszt szolgálati díszöltözetben (Bárkay Imre által festett kép)

órákor hirtelen az udvarlakai őrség épülete felől kürtjel törte meg a csendet. A kürtös a díszjelet fújta. Nem akartam hinni a fülemnek. Ez a jelzés csak a kormányzót illette meg. Valami tévedés lehet, gondoltam. De aztán mégis jelentettem a szobájából éppen kilépő Lázárnak. «Én is mintha hallottam volna» – mondta. Az ablakhoz léptünk, a kőd már felszakadozóban volt. Láttuk, hogy az őrség tagjai éppen állványaikhoz támasztják a puskáikat. Tehát mégiscsak fegyverbe lépés történt. Még azon medítoztunk, hogy mi történhetett, amikor megszólalt a telefon. Bánó vette fel a telefont... (Bánó Árpád testőr százados, a testőrség parancsnokának segédtisztje – M. T. Gy.) Lázárhoz fordulva jelentette: «Hidegkuti őrmester van a telefontál; németek másznak át a kerítésen, s azt kérdezi, mit csináljon?» (Hidegkuti Ferenc testőr őrmester, puskás század – M. T. Gy.) Lázár idegesen válaszolt: «Ne kérdezzem semmit, hanem teljesítse a parancsot!»... Nyomban ezután géppuskasorozatt ismert zakatolása hallatszott. Semmi kétség: megkezdődött. Egyidejűleg déli és nyugati irányból is erős tüzelés hangzavara hatolt be a nyitott ablakon át. Most már a Szent György tér felőli, északi oldalt kivéve mindenfelől szabályos csatazaj volt megállapítható.

Telefonjelentés jött Földestől: A Fiume Szálló és a kisoksz felől támadó németeket visszaverték. Halottakat hagytak hátra. A déli oldalon benyomult németeket is visszavonulásra kényszerítették... (Földes Gyula testőr százados, a gyalogos testőrség beosztott tisztje – M. T. Gy.) Még be sem fejeződött a beszélgetés, amikor felpattant az ajtó, és Békassy állt ott felindultan, jelentette, hogy a németek gépkocsin elvitték a kormányzót. Lakatos jött érte Veessenmayerrel... (– A miniszterelnök jön kihallgatásra a Főméltóságú úrhoz – Lakatos Géza közölte ezt a Bécsi kapunál, ezzel elérve, hogy Edmund Veessenmayer, a Harmadik Birodalom teljhatalmú megbízottja és allig felfegyverzett kísérete átjusson még a Nimródok-

A Magyar Királyi Testőrség székely szakaszát 1942-ben hozták létre

kal és aknákkal is megerősített védőrendszeren – írja később a szerző.) Az udvarlaki őrség parancsnoka jelentette, hogy a kormányzó a kocsiba szálláskor az ott tartózkodó őrszázlójbeli Kört-

vélyesi főhadnagynak a következőt mondta: «Ne legyen semmi ellenállás!» ...a kormányzó ellenállást megtiltó utasítása nehéz döntés elé állította Lázárt... felhangzott a jól ismert kürtjel: «Tüzet szüntess, ne lőj!»

A kürtjel ismételt felhangzott, de

A „FÜREDI” NYEREG...

Hanem az a nyereg! Történt, hogy III. Emanuel olasz király és felesége Magyarországra méltóztatott látogatni, úgy 1937 májusában. A kellő fogadtatáshoz illő lovassmenet, ahhoz meg díszes, jóféle nyereg dukált. Ami volt, volt, de nem elegendő. A pótlásra Szabadhegyi István testőr százados, a lovasok parancsnoka kapott megbízatást. Végrehajtotta. Századosunk (Bangha Ernő tolmácsolása szerint) így emlékezett erre.

Ott állt a Trödden-Markton (Bécs Teleki terén) a volt testőri számvevőék családi bódéja, „egyik sarkában, régimódi nagy zabosládában, gyönyörűen kivikszelve, a lánczolat beolajozva tizenkét darab testőr füredi nyeregfelszerelés”... Lassacskán minden együtt volt. Jöhetett az olasz király... Jött is.

Idevaló kiegészítésül említjük meg, hogy ez a nyeregfelszerelés a nyergesmestereiről is híres Tiszafüredről kapta a nevét. Mária Terézia idejében, 1741–1762 között a huszárezredek számát igencsak megnövelték, s talán mi sem természetesebb, a lovak felszereléséhez a tiszafüredi nyereggyártókat is igénybe vették.

a tüzelés ennek ellenére tovább folyt. A kertben a csatazajtól nem hallották a kürtjelet. A németek a Fiume Szálló emeletéről tűzoltalmat adva, megújították támadásukat. De a mi zárótűzünkben ez a támadásuk is összeomlott. A Fiume szállóbeli géppuskájuk is elhallgatott. A nyugati védőkörletből, a legfelső emeleti tüzelőállásból a Besenyei laktanyába behatolt németeket eredményesen állította meg azoknak a géppuskáknak a tüzelése, amelyeket a kezelőik a légvédelmi állásaikból állítottak át és irányítottak erre a célpontra. S mindez már a «Tüzet szüntess!» jel fűvése közben és után történt. Elöl, az északi szárnyon viszont egyetlen lövés sem volt hallható... láttam, hogy... német katonák nyomulnak előre, akadálytalanul az oroszlanos kapu elé. Micsoda célpont volna, ha nincs a «Tüzet szüntess!»... Október 17. A hajnal csendes volt. Beléptem az udvar felőli helyiségbe, s kinéztem az ablakon. Hat koporsót láttam a négyszögű váruddvar déli falánál felravatalozva. Később tudtam meg, hogy a harc folyamán elesett hat neustadti nyugodott bennük. A többiek, nem tudtuk, hányan voltak még, nem részesültek ilyen nagy megtisztetésben.”

A korabeli fotón a lovas testőrség Buda várában díszleg az olasz király előtt

Így történetelt minden? Bangha Ernő mindenesetre így emlékezett az eseményekre. Meg kell említenünk, hogy más információk szerint a koporsókban valójában a wiener-neustadti hadapródiskola zászlóaljának öt kadétja, és a 22. SS Önkéntes Lovashadosztály egy katonája nyugodott. S azt is tudni lehet, hogy összesen hét német katonára és két magyar testőrlovász esett el a tűzharcban.

Apropó, testőrség. Ságvári György hadtörténész erősíti tovább a részletek kontúrjait. (Testőrök Magyarországon, 18–20. század – Védelem és reprezentáció. História 2010/6.)

„1945 vízvázaló volt: a kormányzó testőrség szétszéledt, illetve megszűnt a funkció nélkül maradt koronaőrség, a Képviselőházi Őrségből Nemzetgyűlési Őrség lett. Majd megszerveződött a köztársasági államformához igazodva, a Köztársasági Elnök Testőrsége. 1946-ban Tildy Zoltán addigi miniszterelnököt, a Független Kisgazdapárt elnökét

Tildy Zoltán köztársasági elnök előtt közvetlenül testőrségének parancsnoka, Papp-Kökényesdy Sándor

választották meg a köztársaság elnökévé. Az elnöki testőrséget Papp-Kökényesdy Sándor ezredes (volt m. kir. testőr alezredes) szervezte meg... Az egység utolsó parancsnoka 1948 márciusa és augusztusa között Maléter Pál őrnagy volt...

Mai szóhasználatnál az objektumvédelmet, díszőrködést és a koronaőrzést, mint jogutód szerv, 1992–2010 között a Köztársasági Őrezred vitte tovább.”

Tegyük hozzá, hogy e sorok írásakor már közzététetett a honvédelmi törvény 2010 végén módosított szövege, mely szerint:

Görgey Artúr szobrát avatják 1935. május 21-én, Buda várában, az esztergomi rondellán

„A Honvédség feladatai:

j) részvétel az állami protokolláris feladatok teljesítésében, valamint a magyar állam folytonosságát és független-

rahám, Báróczy Sándor, Festetics György, Kisfaludy Sándor, Hrabovszky János, Görgey Artúr, Klapka György... Kik voltak ők? Nem mások, mint történelmünk jeles személyiségei, akik egykoron nemesi testőrként szolgáltak...

De hogyan is volt az a bizonyos 18. századi kezdet? Íme néhány adalék az Ad Acta Hadtörténelmi Levéltári Kiadványok „közreműködésével”. (Königliche hungarische adeliche Leibgarde – A királyi magyar nemesi testőrség 1760–1850. VI. 1. 42,5 ífm.)

„Már az 1740-es országgyűlésen felvetődött: létre kellene hozni az ifjú királynő, Mária Terézia védelmét szolgáló magyar testőrséget. «Magyaroknak, akiknek annyi az érdemük körülöttem, ...őseim trónján a megmaradásomat köszönhetem» – írta később legkisebb fiának, Miksának. Ennek elismeréseként kezdődött meg egy, a magyar nemes ifjakkól álló testőrség szervezése 1760-ban. Gr. Pálffy Miklós kancellár az intézmény fenntartására szükséges pénzalap létesítésére köziratban fordult valamennyi vármegyéhez és szabad királyi városhoz. A gárdába Magyarország kilencvenhat, Horvátország és Szlavónia négy, Erdély pedig húsz nemesi küldhetett. A négy tisztet (kapitány, alkapitány, főhadnagy és alhadnagy) az uralkodó jelölte ki az Udvari Haditanács meghallgatása után. A testőrség első kapitánya gr. Pálffy Lipót cs. kir. tábornagy lett.”

(Az összeállításunkhoz adott archív felvételekért külön köszönet illeti a HM Hadtörténelmi Intézet és Múzeumot.)

(Folytatjuk)

HADIKRÓNIKA – FEBRUÁR

1979. FEBRUÁR 1. Ruhollah Khomeini ajatollah visszatért száműzetéséből Iránba, és Mehdi Bazargan vezetésével ideiglenes kormányt nevezett ki. Ennek nyomán kettős hatalom alakult ki az országban, ám az ajatollah rövidesen maga mellé állította az addig ingadozó hadsereget, így elhárult az akadály a hatalom tényleges átvétele előtt. Február 13-án hivatalosan is megalakult a Bazargan-kormány, ezzel egyértelművé vált az iszlám forradalom győzelme, ami végül 1979. április elsején, az Iráni Iszlám Köztársaság kikiáltásával teljesedett be.

1848. FEBRUÁR 2. A Guadalupe Hídalgó-i békeszerződés megkötésével lezárult a Texas birtoklása ürügyén kirobbant háború az Amerikai Egyesült Államok és Mexikó között. A két állam közti határt a Rio Grande folyó mentén húzták meg, ami azt jelentette, hogy Mexikó elvesztette akkori területének közel felét. Mindezért cserébe 18,25 millió dollár kártérítést kaptak, emellett az Egyesült Államok átvállalta az amerikai hitelezőkkel szemben felhalmozott 3,25 millió dolláros mexikói adósságot.

1746. FEBRUÁR 4. Mereczowszczyznában, e napon született Tadeusz Kosciuszko lengyel nemzeti hős. Ezredesként George Washington oldalán harcolt az amerikai függetlenségi háborúban, majd később visszatért hazájába, s Lengyelország határainak visszaállításáért fogott fegyvert az oroszok és a poroszok ellen. Az 1794 tavaszán kirobbant felkelés katonai vezetője lett, de minden hősiessége ellenére elbukott, s orosz fogságba esett. Rabságából 1796-ban szabadult, ezután Amerikában, Franciaországban, végül Svájcban élt.

1945. FEBRUÁR 12. Véget ért a Churchill, Roosevelt és Sztálin részvételével megtartott jaltai konferencia, ahol a háború végső szakaszának kérdéseiről, illetve Európa új politikai arculatának kialakításáról zajlottak a megbeszélések. A felek kialakították Németország megszállási övezeteit, létrehozták a Szövetséges Ellenőrző Bizottságot, s nagy vonalakban megegyeztek Lengyelország határainak is: Sztálin elérte, hogy a szovjetek megtarthassák az elfoglalt kelet-lengyel területeket. Megállapodás született továbbá a háborús főbűnösök bíróság elé állításáról.

1989. FEBRUÁR 15. Befejeződött a Szovjetunió afganisztáni intervenciója. A harcok kirobbanásának közvetlen előzménye a kabuli – szovjetbarát – kormány 1979 őszi bekövetkezett megdöntése volt, emellett a moszkvai vezetés attól is tartott, hogy az iráni iszlám forradalom átterjed Afganisztánra, ami veszélyeztetheti a Szovjetunió közép-ázsiai tagállamainak stabilitását. A háborúban a szovjet hadsereg 15 000 katonája esett el, míg a sebesültek száma meghaladta az ötvenháromezret.

1732. FEBRUÁR 22. E napon született George Washington amerikai államférfi és hadvezér. 1775-ben őt állították az Anglia ellen fölkelt gyarmatok közös hadseregének élére. Hamar jelét adta kiváló stratégiai és vezetői képességeinek, ami végül – az éveken keresztül váltakozó sikerrel vívott harcok után – meghozta a győzelmet, s ezzel együtt a függetlenséget az amerikaiaknak. 1789-ben őt választották a frissen megalakult Egyesült Államok első elnökévé, s ezt a tisztséget két cikluson, azaz nyolc éven át töltötte be.

A hónap hadtörténelméhez kapcsolódó kérdésünk: 1451. február 3-án halt meg az a szultán, aki 1444-ben Várnánál, majd négy évvel később Rigómezőnél is legyőzte az oszmánok egyik legfélelmetesebb ellenfelét, Hunyadi Jánost. Ki volt ő?

A megfejtéseket a magyarhonved@armedia.hu e-mail címre várjuk, 2011. február huszonegyedikéig. A helyes választ beküldők közül öten a Zrínyi Kiadó egyik kötetét, Pálosfalvi Tamás munkáját, a „Nikápolytól Mohácsig” című könyvet kapják.

Előző havi feladványunk helyes megfejtése: 1849. január 5.

Nyerteseink: Csapó László, Lovas Zoltán, Melczer László, Orosz László, Tudjáné Sótér Éva. A nyereményeket postán küldjük el.

Megújultak a vezető testületek –

felkészültek az egypénztáros modellre

A VÁLTOZÁSOK ŐREI

A „HONVÉD” NYUGDÍJPÉNZTÁR JANUÁR VÉGÉN RENDEZETT RENDKÍVÜLI KÜLDÖTTKÖZGYŰLÉSÉN EZÜTTAL RÉSZT VETT FODOR LAJOS, A HM KÖZIGAZGATÁSI ÁLLAMTITKÁRA ÉS MÁRKI GÁBOR, VÉDELEMGAZDASÁGÉRT FELELŐS HELYETTES ÁLLAMTITKÁR IS. FODOR LAJOS AZONBAN NEM ELSŐSORBAN A PÉNZTÁR LEGNAGYOBB MUNKÁLTATÓI PARTNERÉNEK PROTOKOLLVENDÉGEKÉNT ÉRKEZETT. ŐT JELÖLTÉK UGYANIS AZ IGAZGATÓTANÁCS MEGÜRESEDŐ ELNÖKI POZÍCIÓJÁRA.

A pénztár küldöttközgyűlésén a legfontosabb napirend a vezető testületek kiegészítése, valamint az igazgatótanács (IT) és az ellenőrző bizottság (EB) új elnökeinek megválasztása volt. A döntésre azért volt szükség, mert a két vezető testület néhány tag lemondása miatt hiányossá vált. Ismertté vált az a tény is, hogy Tömböl László, az IT addigi elnöke – hivatásos szolgálati jogviszonyának megszűnése miatt – a küldöttközgyűlés napján mond le tisztségéről.

Az alapszabálynak megfelelően a küldöttek elsőként új tagokat választottak a testületekbe. Az IT tagja lett Fodor Lajos, a HM közigazgatási államtitkára és Kovács József vezérőrnagy, az MH Összhaderőnemi Parancsnokság parancsnoka. Az ellenőrző bizottság tagjai közé dr. Keszthelyi Gyula nyugállományú mk. dandártábornok, a HM Fegyverzeti és Hadbiztosi Hivatal főigazgatóját és dr. Tarján Gábornét, a Nemzetbiztonsági Szakszolgálat gazdasági és informatikai igazgatóját választották meg. A következő fordulóban került sor a két vezető testület elnökének megválasztására. A küldöttek

akarataiból az IT elnöke Fodor Lajos, az EB elnöke pedig dr. Keszthelyi Gyula lett. Megválasztását követően Fodor Lajos elsőként köszönetet mondott – a küldötteknek a bizalomért, elődjének, Tömböl Lászlónak pedig az eddig végzett munkájáért. Biztosította a pénztár tagságát: megbízatásának azzal a felelősséggel tesz majd eleget, hogy a pénztár működése minden tagja hasznára váljon. Átadva a honvédelmi miniszter üdvözlését emlékeztetett rá, hogy a tárca továbbra is 4 százalékkal egészíti ki az önkéntes ágba az egyéni befizetéseket. A rendezvényen Ballainé Krikker Zsuzsanna, a

pénztár gazdasági igazgatóhelyettese tájékoztatta a küldötteket a magán-nyugdíjpénztári rendszer átalakításának törvényi háttéréről, amelynek egyenes következménye lehet a magánpénztári ág megszűnése.

Ez a téma volt a rendkívüli ülés másik fontos napirendi pontja, amelynek keretében dr. Szenes Zoltán ügyvezető igazgató ismertette a 2011. évi nyugdíjpénztári stratégiát. Rámutatott, a megváltozott jogszabályi környezetben a magán-nyugdíjpénztári rendszer működtetése az eddigi jelek alapján tartathatatlanná válik. A jelenlegi tapasztalatok szerint a tagság elenyésző töredéke dönt a maradás mellett. Így nincs működési bevétel, ráadásul a működési költségre fordítható összeg is 0,9 százalékra csökken. Ilyen feltételek mellett fel kell készülni arra, hogy a pénztár csakúgy, mint a kezdetekben, önkéntes nyugdíjpénztárként működik majd tovább.

A magánpénztári ág megszüntetéséről azonban majd a május 1-jei rendes küldöttközgyűlésen születet döntés. A küldötteknek mégis szavazniuk kellett a lehetséges forgatókönyvről, mivel a stratégia azzal számol, hogy a magán-nyugdíjpénztári ág legfőbb szerve 2011. március 1-jétől a közgyűlés lesz, azaz a maradék tagság nem küldöttei útján képviselteti magát, hanem személyesen vesz részt a döntéshozatalban. Elhangzott, hogy a TB-be visszatérő tagok kifizetéseire várhatóan 2011 májusától lehet számítani.

A január 27-i küldöttközgyűlésen ismételen megfogalmazódott a TB-be visszalépő magánpénztári tagoknak szóló üzenet, amely az öngondoskodás folytatásáról szól. Nevezetesen: a bejelentett intézkedések semmilyen tekintetben nem érintik az önkéntes nyugdíjpénztárakat. Az önkéntes pénztári megtakarítást az állam továbbra is ösztönzi: az egyéni befizetések után 2011-től 20 százalék adójóváírás igényelhető, melynek maximális összege azonban továbbra is 100 ezer forint (annál a magánszemélynél, aki 2020. január 1. előtt tölti be a jogszabályok alapján rá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt, 130 ezer forint). Ha a TB-be visszalépő a tagi kifizetések összegét az önkéntes pénztári számlájára kéri, szintén érvényes a 20%-os adókedvezmény 300 ezer Ft-ig. A pénztár mindezek szellemében a küldöttközgyűlés útján is felhívta tagjai figyelmét, hogy saját nyugdíjcélú megtakarításait ezentúl a „HONVÉD” önkéntes ágában gyűjtsék.

www.honvedelem.hu

www.hungariandefence.com

A katonák világa, a világ katonái

ELSŐ KÉZBŐL A HADERŐRŐL!